

MAGYARÍ

HUNGARIA
Tp.

T. „Dunaposta“

BUDAPEST
Postafiók 151

Igazgató és felelőszerkesztő:
dr Paál Árpád

Laptulajdonos: **szent László NYOMDA R-T.**
Törv. lajstromszám:
Trüb. Bihar III. Nr. ord. 11/11 Jun. 1938.

Főmunkatárs: **dr Gyárfás Elemér**

Vasárnapi minisztertanácsi ülések Párizsban és Londonban

Daladier és Bonnet vasárnap este Londonba érkeztek és azonnal közös tanácskozásra ültek le az angol kormány tagjaival. — A francia és angol közös minisztertanácsot hétfőn is folytatták

Párizsból jelentik: A francia kormány tagjai vasárnap délután minisztertanácsot tartottak. A minisztertanács elhatározta, hogy Daladier miniszterelnök és Bonnet külügyminiszter repülőgépen együtt Londonba utazik. A minisztertanács után Sarraut belügyminiszter újságírók előtt a következő hivatalos közleményt olvasta fel:

— A minisztertanács meghallgatta Daladier miniszterelnök és Bonnet külügyminiszter fejtegetéseit arról az emlékiratról, amelyet Hitler kancellár Chamberlain miniszterelnöknek átadott. A minisztertanács egyértelműleg hozzájárult azokhoz a nyilatkozatokhoz, amelyeket Daladier és Bonnet Londonban az angol kormány előtt tenni szándékozik.

Daladier és Bonnet a minisztertanács befejezése után azonnal a le Bourgeti repülőtérre ment és ott repülőgépre szállt. A repülőgép délután 5 óra 40 perckor indult utnak London felé és 6 óra 50 perckor megérkezett a Croydoni repülőtérre. Daladiert megérkezése után körülvették az újságírók. Arra a kérdésre, hogy milyen reményei vannak, Daladier így válaszolt:

— Európában mindig remélni kell!

Daladier Bonnet külügyminiszterrel és a londoni francia nagykövettel együtt a francia nagykövetségre ment, majd 9 órakor a Downing-Streetre hajtatott, ahol azonnal megkezdődtek a tanácskozások.

Minisztertanácsot tartott vasárnap az angol kormány is. Először délelőtt, majd délután 3 órakor. A délutáni minisztertanács 5 órakor ért véget. Az angol minisztertanács befejezése után lord Halifax külügyminiszter a portugál követet fogadta.

Masaryk londoni cseh követ Chamberlain miniszterelnöknek átnyújtotta a prágai kormány választát

Másik londoni távirat szerint Jan Masaryk, londoni cseh követ vasárnap délután hosszabb megbeszélést folytatott Chamberlain miniszterelnökkel és Halifax külügyminiszterrel.

Londonból jelentik: A Havas francia hírszolgálati iroda jelentése szerint Masaryk londoni cseh követ vasárnap délután 6 óra 15 perckor megjelent a Downing-Streeten, ahol Chamberlain társaságában fogadta. A cseh követ átnyújtotta a cseh kormány választát a német követelésekre.

Mussolini beszélt Vicenzában: „Még mindig biznunk kell a felelős emberek lelkiismeretében“

Rómából jelentik: Mussolini északolaszországi útja során vasárnap Vicenzába látogatott el és ott beszédet mondott. Beszéde során többek között a következőket mondta:

— A tegnapi nappal megkezdődött a várokozás és a szenvedély hete Európában. Most már általánosan elismert tény, hogy az 1919. évi békeszerződésekben hibát követtek el. En ezt már 1929-ben felismertem. De azért ne tulajdonítsatok nekem próféta tulajdonságokat, mert azok nem az olasz fajból, hanem egészen másfajtaból kerültek ki. (Nagy derűtlenség.) Én már akkor előreláttam, ami a mostani napokban bekövetkezett. Ha hibákat követtek el, azokat jóvá kell tenni. Az elkövetett hibákhoz ragaszkodni örültség lenne. Pedig úgy látszik, hogy nem csak fenn akarják tartani azt a hibát, amelyet Csehszlovákia túlnagyra méretezésével követtek el, hanem azt sem bánnák, hogy az európai népek emiatt újabb háborúba keveredjenek. Eppen azért azt kell mondanunk, hogy a világ legtragikusabb eltévelyedésével állunk szemben. De még mindig biznunk kell a felelős emberek lelkiismeretében. Olaszor-

szág eddig semmilyen katonai intézkedést nem tett. Ha azonban a többiek folytatják a tartalékosok behívását és a határookra küldését, akkor természetes és senki sem lepődhet meg, ha Olaszország is megteszi a maga intézkedéseit. A világ már megbizonyosodhatott a mi erőnk-ről és akaratunkról, amikor az európaiak által fölszerelt és vezetett Abesszíniát meghódítottuk és ellenálltunk 52 állam gazdasági ostromának. Minél nagyobbra halmozódott fel a papirakta ellenünk a Népszövetség asztalán, mi annál jobban tudtuk, hogy nem fogunk meg-

Megszakadt a vasúti összeköttetés Csehszlovákia és Lengyelország között

Teschenből jelentik: Minthogy a vasúti összeköttetés Lengyelország és Csehszlovákia között megszakadt, a Lengyelországból Olaszországba és Jugoszláviába irányuló nemzetközi vonatokat Berlinen és Nürnbergben, illetve Bécsen keresztül irányítják.

Teschenből jelentik: Az Olsa cseh és len-

ingani. Az olasz nép most, négy év után, jobban, mint valaha, készen áll, hogy újabb megpróbáltatással szembeszálljon.

Mussolini szavaira a tömeg hatalmas lelkesedéssel, orkányszerűen kiáltotta:

— Akár azonnal!

Hitler német birodalmi vezér hétfő este beszédet mond a hejzeiről. Boris bolgár király látogatása Hitlernél

Berlinből jelentik: Göbbels birodalmi propagandaügyi miniszter intézkedésére hétfő este 8 órára nagyarányú tömeggyűlést hívtak össze a berlini Sport-palotába. Ezen a gyűlésen Hitler birodalmi vezér és kancellár beszédet mond s azt az összes rádióállomások közvetítik.

Berlinből jelentik: Boris bolgár király hazafelé utaztában vasárnap délután meglátogatta Hitler birodalmi vezért és kancellárt.

Stojadinovics jugoszláv miniszterelnök találkozása Petrescu Comnen román külügyminiszterrel

Szabadkáról jelentik: Stojadinovics miniszterelnök Belgrádból Szabadkára utazott, hogy találkozzék a Genfből hazafelé utazó Petrescu-Comnen román külügyminiszterrel. A két államférfi arról tanácskozott, hogy a jelenlegi nemzetközi események mennyiben érintik a kisantant politikáját.

Rómából jelentik: Ciano olasz külügyminiszter hosszas eszmecsere után folytatott a nemzetközi helyzetről a jugoszláv követtel.

Genfi cseh körök szerint a cseh kormány nem fogadja el a német föltételeket. Még nincs hivatalos közlés a cseh válaszról

Párizsból jelenti a Havas hírszolgálati iroda: Párizsi cseh körökben kijelentették, hogy a cseh kormány már szombat este tanulmányozta a német emlékiratot és vasárnap délelőtt hivatalos közleményt dolgozott ki a végső következtetésekről.

A Havas genfi jelentése ottani hivatalos cseh körök kijelentették, hogy a vasárnap átnyújtott cseh válaszból a cseh kormány közli az angol és francia államférfiakkal, hogy nem fogadhatja el a német feltételeket. Nem járulhat ugyanis hozzá ahhoz, hogy a németek részéről nyújtandó biztosíték nélkül átadja a szudéta-vidéken lévő erődöket.

Ez azonban nem hivatalos állásfoglalás és a vasárnap délután átnyújtott cseh válasz tartalmáról hivatalosan még nem történt közlés.

gyel oldalán szuronyos katonák ágyuk mellett állnak és farkasszemet néznek egymással.

Teschenből jelentik: A cseh-lengyel határról sorozatos összetűzésekről érkeznek jelentések, a lengyel lakosság és a cseh rendőrök között. Az összetűzéseknek több halottja és sebesültje van.

A cse

nyelvben hajlandó Lengyelországgal leti kérdésekről tárgyalni

Prágából jelentik: Cseh hivatalos helyen a lengyel jegyzékekkel kapcsolatban kijelentették, hogy a cseh kormány elvben hajlandó a területi kérdéssel foglalkozni.

Varsóból jelentik: A cseh választójegyzékek kapcsolatban jól értesült lengyel politikai körök azt mondják, hogy Lengyelország konkréten biztosítékok nélkül nem kezdhet tárgyalásokat a cseh kormánnyal. A teschen-sziléziai lengyel lakosság az utóbbi napok eseményei miatt már kénytelen volt fegyverhez nyulni és ezrek menekültek át Csehországból Lengyelországba. Mindezt nem nézheti a lengyel kormány közönnnyel. Reális biztosíték kell, hogy bármilyen tárgyalás megindulhasson a két kormány között. Ilyen garanciának lengyel hivatalos helyen azt tartanák, ha Teschen-Sziléziában a közigazgatást lengyelek vennék át.

Szigoru büntetések a horogkeresztes jelvényért

Prágából jelentik a Német Távírtati Irodának: A csehszlovákiai helységekből új hirdetményeket ragasztottak ki, melyek közlik, hogy a helyszínen való agyonlövésel büntetik azokat, akik horogkeresztes jelvényt, vagy ilyen karszalagot viselnek s aki a megállásra való felszólításnak nem tesz eleget, vagy aki fegyvert visel. Azt az épületet, amelyen szudéta-német, vagy horogkeresztes lobogó leng, felújítják. Ha rendkívüli események következ-

nek be, csak aszonyok, gyermekek és aggok léphetnek át a határon, de csak abban az esetben, ha nem folyik ellenük eljárás.

Prágából jelentik: A prágai rádió vasárnap este közölte, hogy a szudéta-német szabadesapatok minden tagját, akit cseh egyenruhában találnak, a helyszínen felakasztják.

A japán nagykövet nagyjelentőségű tanácskozása Beck lengyel külügyminiszterrel

Varsóból jelentik: Beck lengyel külügyminiszter vasárnap fogadta az amerikai és a japán nagykövetet. A japán nagykövettel folytatott tanácskozásoknak politikai körök nagy jelentőséget tulajdonítanak.

Párizsból jelentik: A francia társadalmi (szociális) párt határozatot fogadott el, mely kifejezésre juttatja a pártnak azt a felfogását, hogy a francia diplomáciának számot kell vetnie Franciaországnak más államokkal szemben valamennyi kötelezettségével és Franciaország védelmével, másrészt azonban a harmadik internacionálé és a francia kommunista vezetők mesterkedéseit és üzelméit semmiesetre sem lehetnek kihátással a kormány intézkedéseire. A francia parasztpárt hasonló határozatot hozott. Eszerint a parasztnak készen állnak a háza védelmére, de vérüket nem fogják idegen érdekekért ontani.

Biztonsági intézkedések a különböző országokban

Párizsból és környékéről a lakosság egy részét távolabbi vidékre költöztetik

Párizsból jelentik: Sarraut belügyminiszter tájékoztatta a sajtó képviselőit a biztonsági intézkedésekről, amelyeket a párizsi és környéki lakosság sűrűségének csökkentésére tett. Hangoztatta, hogy minél több embernek és minél gyorsabb ütemben távoli helyekre kell utaznia. A rendszeres elutaztatásra akkor kerülhet sor, ha a megyefőnökök a vidéken megtették az intézkedéseket az érkezők elszállásolására. A belügyminiszter ezután a légvédelmi intézkedéseket ismertette.

A CSEH KORMÁNY ELRENDELTE AZ ÖSSZES ÁLLAMPOLGÁROK VÉDELMI KÉSZÜLTSGÉT.

Prágából jelentik: A C. T. K. jelenti: A cseh kormány minden állampolgárra kimondotta a védelmi kötelezettséget. Bizonyos személyek munkakötelesek. Ez a nőkre is kiterjed. E munkakötelezettség alól mentesek a 17 évnél fiatalabbak és a 60 évnél idősebbek. A védelmi kötelezettség alapja az állampolgárok tulajdona is messzemenő igénybe vehető.

A LÉGIFORGALOM KORLATOZÁSA MAGYARORSZÁGON.

Budapestről jelenti a MTI: A légügyi hivatal rendeletet adott ki a légiforgalom ideiglenes korlátozása ügyében. Eszerint Budapest felett és husz kilométeres körzetben a polgári repülőgépek közlekedése tilos. Kivétel a repülőter feletti 5 kilométer sugarú kör. Polgári repülőgépek a repülőteret csak nyugatról közelíthetik meg és csak nyugati irányban hagyhat-

Most, amikor Csehszlovákia válsága az egész világ szemeláttára játszódik le, válságos szenczió erejével hat

MARJAY FRIGYES

SEDANTOL PRÁGAIG ...

című páratlanul izgalmas könyve.
Ára gyönyörű egész vászonkötésben 310 lel.
Megrendelhető kiadóhivatalunk útján.

ják el. Kivétel a rossz látási viszonyok képeznek, amikor rádióval irányítják a gépeket. 100 kilométer körzetben Budapest és környéke felett a repülőgépek olyan alacsonyan kell szállniuk, hogy ismertető jeleit a földről el lehetesen olvasni. Ha a tilos terület felé került repülőgépek a megfelelő figyelmeztető jelzésre nem szállnak le, tűz alá fogják.

CSEH HATÁRŐRÖKET FOGTAK EL NÉMET HATÁRTERÜLETEN.

Neissből jelenti a Német Távírtati Iroda: Kalkau közelében, Freiwaldauban birodalmi német területen elfogtak öt cseh határőrkatont, akiknél nagymennyiségű ekrazitot találtak. A katonákat fogolytáborba szállították.

Dumitrescu belügyminiszteri vezérfelügyelő vizsgálata Nagyvárad városánál

Nagyvárad. Sajat tud. Szombaton délután a városba érkezett Dumitrescu belügyminiszteri vezérfelügyelő, aki néhány héttel ezelőtt meglepetésszerűen vizsgálatot tartott a városnál. Dumitrescu vezérfelügyelő akkori látogatásának eredményeképpen felfüggesztették, illetve menesztették állásaikból dr. Vostinar Joan főjegyzőt, dr. Prodan Teodor főügyészt, Bazilli Mihály villamosmű igazgatót és Szenes Antal vízműigazgatót.

Dumitrescu vezérfelügyelő a szombati és vasárnapi nap folyamán több városi tisztviselőt hallgatott ki és jegyzőkönyvet vett fel a kihallgatásokról. Vasárnap Popa Corneli, a főügyészi hivatal jelenlegi vezetőjét, Popescu Nicolae pénzügyi ügyosztályi vezetőt, Timotiu Dumitru mérnököt, a villamosmű helyettes vezetőjét és Mursa Tiberiut, a vízművek

Október elsején lép életbe az új vasúti menetrend

Bucurestiből jelentik: A CFR vezérigazgató-sága által kiadott rendelet értelmében október 1-én lép életbe a személy- és tehervonatok téli menetrendje. Az új menetrend több járatot megszüntet, így többek között a Borosjenő és Csersző között közlekedő 2355—3256 számú személyvonat s az Arad—Csersző között közlekedő 2351—2352 számú autómotort.

Tűzek éjszakája Maroslorda megyében

Marosvásárhely. Sajat tud. Maroslorda megye három községében is tűzvész pusztított szombaton s mind a három esetben gondatlanság okozta a veszedelmet. Libánfalván kigyulladt János Benjámín kovácsműhelye. A tűz az éjféli órákban lobbant ki s megfelelő oltási lehetőségek hiányában az egész üzem szerszámokkal és a megrendelt és javítás alatt álló munkákkal együtt a tűz martaléka lett. Leégett még a szomszéd Kovács János háza is. A tűzet a kovácsmester gondatlansága okozta, mert a tűzhelyen munkavégeztével zsarátot hagyott.

Szentlőrincen is tűz pusztított, ahol Oprea Simon gazdálkodó gazdasági épületei égtek le. A gazda az esti órákban nyitott olajlámpással járt a széna-kazlak körül s azok egyike tüzet fogott. A gazda nem vette észre az égést, csak akkor, amikor már a csűr és gabonás is lángokban állt.

A harmadik tűz Nyáradszeredán pusztított Czitrom Dezső kereskedő házában, ahol kályhából kipattanó szikra okozott tüzet.

Naponta hat vonatpár közlekedik a Karánsebes-Resica közötti új vasúti vonalon

Temesvár. Sajat tud. A vasutigazgatóságon a CFR vezérigazgatóság egyik kiküldöttjének a közbenjöttével és a Resica-művek képviselőinek bevonásával kétnapos megbeszélést folytattak a Karánsebes—Resica között épült új vasúti vonal forgalmának megállapítására. Különböző szempontok figyelembevételére után megállapodtak abban, hogy az új vasúti vonalon naponta hat vonatpár közlekedik, még pedig négy gőzvonat és két motoros. Karánsebesről 4.51, 5.40, 12.55, 18.26, 21.52 és 2.15 órakor indulnak vonatok Resicára, onnan pedig az ellenvonatok 7.35, 10.55, 15.20, 21.58, 18.48 és 23.45 órakor indulnak vissza Karánsebesre.

Tekintettel voltak a vonatok további csatlakozására és megállapodtak abban is, hogy a 103. és 104. számú București—Temesvár közötti gyorsvonatokon Bucurejti és Resica közti közvetlen vagonokat helyeznek forgalomba.

igazgatóját kéréte magához, hétfőn délelőtt pedig dr. Zigre Miklóssal és Sas Emillel, a városi villamosvasutak képviselőivel tárgyalta.

A városházáról nyert értesülésünk szerint a vezérfelügyelő előnyöket akar biztosítani a városnak a villamosvasut jövedelméből. A vezérfelügyelő egyébként felülvizsgálja a városháza személyzeti ügyét és a városháza gazdálkodást több évre visszamenőleg. A vizsgálat jelenlegi állásáról nem adtak még ki hivatalos közleményt és a vezérfelügyelő sem nyilatkozott. Dumitrescu vezérfelügyelő egyébként a hétfői nap folyamán Chirila Augustin polgármester kíséretében végiglátogatta a városi üzemeiket és bevizsgálta a panaszokat.

Hír szerint a vizsgálat csak a hét végén fejeződik be.

Soronkívül kimutatást készített az igazságügyminiszter az állampolgári névjegyzékből kimaradottakról

Bucuresti. Saját tud. A miniszterelnökség kimutatást kért az igazságügyminisztériumtól azokról a revízió alá eső állampolgárokról, akik semmiféle állampolgársági lajstromban nincsenek benne. Az állampolgársági felülvizsgálások alkalmával ugyanis azt állapították meg, hogy sokan vagy hanyagságból, vagy később megállapítandó okokból egyetlen község állampolgársági lajstromába sincsenek felvéve.

Az igazságügyminiszter elrendelte e kimutatások soron kívüli elkészítését.

November elsőéig jelentkezhetnek összeírásra a mérnökök

Bucurestii mérnökök megkönnyítik az összeírást

Adorján Dezső és Rohonyi Vilmos bucaresti mérnökök a következők közlésére kértek fel bennünket:

A mérnöki testület megalakítását elrendelő új törvény végrehajtása kapcsán lehetővé vált azoknak a magyarországi diplomával bíró mérnököknek és agrármérnököknek a mérnöki testületbe való beírása is, akik diplomájukat eddig nem nosztrifikálták.

Mint hogy azonban a nosztrifikálási és beírási eljárás — tekintettel annak sok fázisára — nehézkes és hosszadalmas, viszont annak befejezésére az új törvény végső határidőként november 1-ét írja elő, kívánatosnak látszik, hogy mindazok a mérnökök, akik fenti eljárást még nem kezdték meg, kollektív akció keretében gyors ütemben végezzék azt el.

A Bucurestiben beindított közös mérnöki akcióhoz csatlakozni kívánó kartársak jelentkezhetnek Adorján Dezső mérnök címen: Bucuresti, Str. Berzei 20., aki bucaresti érdekelte kartársainak felkérésére az önként jelentkezők összeírását elvállalta.

Ki a hibás?

Tovább is nagy késésekkel érkeznek a napilapok a székely vármegyékbe

Csikszereda. Saját tud. Mintegy két hónapjal ezelőt nyilvános panasz tárgyává tettük azt, hogy a Nagyvárad, Temesvár, Arad városokban kiadott újságok 12—24 óras késéssel érkeznek meg a székelyföldi vármegyékbe, ami tetemes és túrheterogén károkat okoz a lapok kiadói vállalatnak. Felhívtuk a CFR vezérigazgatóság figyelmét erre a tényre és orvoslást kértünk. Sajnálatosul kell azonban megállapítanunk, hogy panaszunk elhangzása óta a helyzet nemhogy javult, hanem még rosszabbodott. Most már a kolozsvári lapok sem jönnek rendszeresen.

Ebből arra kell következtetnünk, hogy Székelykocsárt az az állomás, ahol a lapkötegek nem kerülnek kellő időben a megfelelő vonatokra. Amint ismeretes, ugyanis, itt a lapkötegeket át kell rakni. Például a Magyar Lapok lapköteget úgy adja vonatra a kiadóhivatal expedíciós osztálya, hogy az másnap reggel 7 óra 33 perckor Csikszeredára érkeznek. Ez a lehető legritkább esetben történik meg, ami azaz jár, hogy a korábban és rendszeresen megérkező újságok egytől-egyig elkelnek és a más lapok bizományi példányai és így a Magyar Lapok-é is, eladatlan maradnak, igen jelentős anyagi és erkölcsi kárt okozva.

Jelentettük a rendszeres késést itt az állomásfőnökségnél és raktárhivatalnál, azonban kijelentették, hogy őket mulasztás nem terheli, bizonyára Székelykocsárd állomáson van a „baj”. Ismételtel kérjük a CFR vezérigazgatóságot, már a vasút jöhrneve érdekében is, valamint költséges és kellemetlen porokódások elkerülése végett, folytasson le vizsgálatot: ki a bűnös abban, hogy a lapkötegek nem érkeznek meg rendeltetési helyükre pontosan akkor, amikor azoknak a szállítást a lerótt fuvardíj elfogadásával a CFR vállalta? Különben kénytelenek lesznek az érdekelte lapkiadóvállalatok súlyos kártérítési kereseteket indítani.

Hanzu királyi helytartó beköszöntő hivatalos látogatása Nagybányán, Szatmáron és Nagykárolyban

A szatmári megyeházán ünnepélyes fogadtatásban részesítették

Szatmár. Saját tud. Hanzu tábornok, királyi helytartó vasárnap délután Hodor Victor tartományi vezértitkár kíséretében Nagybányára érkezett. A magasrangú vendéget a főszolgabíróház épületében Coman Simon ezredes-megyeifőnök fogadta több hatósági személy társaságában. A királyi helytartó vasárnap délután folyamán Russu Alexandru görög katolikus püspököt látogatta meg, majd este fél 7 órakor gépkocsin Szatmárra utazott. Hétfőn reggel 9 órakor a megyeházi előcsarnokában Coman Simon ezredes-megyeifőnök vezetésével ünnepélyes fogadtatásban részesítették Hanzu tábornokot, majd a meghívott előkelőségek a megyeháza dísztermébe vonultak. Itt az egyházak, a katonaság, a bírói kar, valamint a különböző egyesületek vezetői gyűltek össze s számos üdvözlőbeszéd hangzott el. A város részéről Mois Victor polgármester üdvözölte a királyi helytartót, míg a római katolikus egyház nevében Dr. Lőrincz Lajos mondott üdvözlőbeszédet. A köszöntők elhangzása után Hanzu tábornok szívélyes szavakkal köszöntö meg az ünnepélyes fogadtatást, majd a következőket mondotta:

— Az ország élete új küszöbön haladt át. Öfelsége minden lehető elkövetett, hogy a különböző politikai pártok vezetői között

összhangot hozzon létre s igyekezett odahatolni, hogy egyetértésük által biztosítsa az ország belső békéjét. Midőn ez a nemes törekvés nem vezetett teljes eredményre, II. Károly király személyesen vette kezébe az ország ügyeinek irányítását. Említeni is felesleges, milyen óriási változáson ment át az ország azóta s minden vonalon milyen határozott rend és céltudatosság uralkodik.

Majd a következő szavakkal fordult Hanzu királyi helytartó a tömeghez:

— Összefogásra szólítom fel a megye valamennyi polgárát nemzetiségi és felekezeti különbség nélkül. Haladéktalanul le kell rombolni az egyes állampolgárok közé emelt minden falat s az ország minden lakójának egyesülnie kell annak érdekében, hogy esetleges veszély alkalmával kéz a kézben fogadják az elkövetkező eseményeket.

Végül közös munkára hívta fel Hanzu tábornok a polgárokat az ország békés fejlődése és megerősítése érdekében.

A királyi helytartó és Hodor Victor vezértitkár hétfőn délután 2 órakor Nagykárolyba utazott, ahol meglekint a régi megyeházát. Együttal intézkednek, hogy a megyeháza régi levéltárából az ott lévő iratokat a királyi kormányzóság irodájába szállítsák.

Flandin volt francia miniszterelnök a szabadjómívesek ellen

Mussolini lapja méltatja a francia pártvezér megnyilatkozását

Rómából jelentik: A Mussolinihez különösen közelálló „Tevere” egyik legutóbbi száma vaddal fordul a zsidó — bolsevista — szabadjómívesek ellen, hogy ezek aknamunkát folytatnak egy új európai háború felidézésére. Azonban Moszkva és szövetségesei törekvéseit most már Franciaországban is kezdik föllismerni. Az olasz lap megemlíti, hogy a francia középpártok uniójának vezetője, Flandin volt miniszterelnök legutóbb a nemzeti összefogás kormányában érdeklében folytatott tárgyalásokat. Ennek során oly erős szavakat használt a zsidó szabadjómívesekkel szemben, amilyeneket egy francia politikus sem eddig.

Franciaország — mondotta Flandin — nem áldozhat többé vért csak azért, mert azt a titkos zsidó szabadjómívesesség úgy akarja. Sem a hadsereg mozgósítását nem rendelheti el, sem háborút nem indíthat a francia kormány az ország megkérdezése nélkül. Ez az ország azonban nem az újdonsült állampolgárok és friss vendégek országa. Éppen eleget terrorizált bennünket eddig a Zsidók Egyetemes Szövetsége (Alliance Israélite Universelle. Szerk.) és senki sem kívánhatja tőlünk, hogy a humanizmus hangzatos címén öngyilkosságot kövessünk el.

Flandin miniszterelnök szavaihoz a „Tevere” még hozzát teszi a következőket: Kétkedhetik még valaki azon, hogy milyen lelkiállapot uralkodik a demokratának nevezett államokban? Ha Franciaországban ilyen következtetésekre jutottak, akkor könnyű megérteni, hogy mi történik Angliában. Ezeknek a következtetéseknek a fényében azt is könnyen be látniuk, hogy miért tudtak olyan hamar és kü-

lönösebb nehézség nélkül egységes francia-angol álláspontot teremteni a szudéták kérdésében és miért tudják kizárni a háborút a zsidó szabadjómívesesség minden földalatti mesterkedése ellenére. Európa keresztény emberisége nem hajlandó egymásnak menni csak azért, mert a zsidó nép érdekei így kívánják. A Nagy-Kelet páholyai az Apokalypsis minden lovasával együtt megbuktak — fejezi be cikkét a Tevere.

A FRANCIA RENDŐRSÉG HÁZKUTATÁST KEZDETT A BRETON AUTONOMISTÁK PÁRTIRODAJÁBAN.

Párizsból jelentik: A breton autonomisták, akiknek a pártja Breiz Atao (Örök Bretánia) nevet viseli, falragaszokat helyeztek el Franciaország több városának utcáin a következő felírással: Csehszlovákiában nem lesz háború a breton nép akarata ellen. A rendőrség azonnal kiszállt a párt székhelyére és házkutatást tartott. A házkutatás alkalmával sok nyomtatványt és a párt működésére vonatkozó fontos okmányokat találtak. A breton-párt a háború után alakult meg és 20 éves működés van a háta mögött. A bretonok vezetői nem fogadják el az 1491-i egyezményt, amely Bretániát Franciaországhoz csatolta és kéri az őt breton megye teljes függetlenségét.

A „Breiz Atao” egyre élénkebb működést fejt ki, de éppen azért a párt vezére Francois Debawais állandó rendőri felügyelet alatt van. A pártnak különben saját lapja van és külön zászlót használ, melynek fehér és fekete csíkokból van az összetétele. A francia rendőrség azt is kutatja, vajjon a breton-pártot nem segítik-e külföldi pénzforrásokból.

Egy ország, ahol mindenki hitelre vásárol

Kimerülhet-e a délafrikai aranybányák kincstartalma?

— Érdekes levél a Fokvárosból —

Capetown, szeptember hó.

Ha az európai kontinensen kiejtik ezt a szót: Dél-Afrika, a sóvár európai szem előtt csillámló gyémántmezők és széles folyómedrekből előcsillanó aranyrögök tűnnek fel. Dél-Afrika neve elválaszthatatlanul összeforrott a gyémánt és az arany gazdaságot és boldogságot sugárzó ragyogásával. Ha ez az elképzelés egy kissé túlzott és kissé költői is, gazdasági térre transponálva a fogalmakat, annyi bizonyos, hogy Dél-Afrika gazdasági, társadalmi és folklorisztikus életét azok az áldásos sugarak melegítik és táplálják, melyek a drágakőből és a nemesféméből törnek elő.

Mert Dél-Afrika egész gazdasági életét csakugyan a gyémánt- és aranybányászat determinálja. A lakosság legnagyobb részét munkával látja el, a termelés minden ágában a hatalmas lendítőkerék aktivitásával érezteti hatását és amellyel legfőbb jövedelmi forrása az állam adópénztárának.

**A legtöbb ember közvetve,
vagy közvetlenül a bányákból él**

A mezőgazdasági kultúra egyrészt a gyér számú lakosság miatt, másrészt az Unió nagyrésztében lévő hihetetlen csapadékhiány következtében kezdetleges.

Az ipar nagyobb városokban mindjobban fejlődik, egymásután épülnek az új gyárak, amelyek mind jövedelmezőek azért, mert a délafrikai, ha csak módját ejtheti, belföldön gyártott árut vásárol. Az importárak legnagyobb része Angliából, részben pedig a birodalom egyéb tartományaiából jön Dél-Afrikába.

Kétségtelen, hogy a prosperitásnak az a ma is oly zavartalanul virágzó foka, mely Dél-Afrika gazdasági életét jellemzi, legnagyobb részét a bányászatnak köszönhető. *Dél-Afrika-*

ban — ezidőszereint — nincsen munkanélküli, legfeljebb a színes bennszülöttek között. A vállalkozás bőségesen megtalálja a maga hasznát, a kereskedelem valósággal túl van halmozva munkával és a tisztviselők és munkások olyan jövedelmeket élveznek, amelyek fogyasztóképeségüket maximumig fokozzák.

Hogy a jövedelemnek, a vállalkozói haszonnak és a fogyasztásnak egymásra gyakorolt kölcsönhatása mily nagy, arranézeve jellemző, hogy megbízható statisztikák szerint, a délafrikai fehér ember fogyasztása élelmickekben, ruházatban, hatszorta meghaladja az átlagos európai fehér ember fogyasztási színvonalát. Ennek a tételnek legmeggyőzőbb alá-

Sorsjátékból akartak kórházat építeni

Fogyasztásban, kultúrában és szórakozási vágyban nagyon nehéz a délafrikaiakkal konkurrálni és éppen ezért csodálatos, hogy milyen kevés gondot fordítanak például a kórházi intézmény fejlesztésére. Dél-Afrikában a kórházak fenntartása a magánjótékonyági intézmények feladatát képezi és talán ez az oka annak, hogy Dél-Afrika kórházi felszerelése bizony meglehetősen hiányos. Igaz ugyan, hogy még csak nemrégiben épült meg az úgynevezett „Groote Schuur”, mely szakértők szerint a világ egyik legnagyobb és legmodernebb kórházi intézménye, miután azonban az építkezésnél nagy volt a hitelűllépés, a kórházi üzem folytatására már nem állott megfelelő tőke rendelkezésre. Az építkezés kezdeményezői tárgysorsjáték rendezésével akartak megfelelő tőkéhez jutni, a puritánerkölcsű bürok azonban társadalmi mozgalmat szerveztek a sorsjáték engedélyezése ellen azzal az indoklással, hogy

a sorsjátékok rendszerének bevezetése megmérteljezi a családi erkölcsöket.

támasztása például

az autóforgalom statisztikája.

Dél-Afrikában minden harmadik fehéremberre egy autó esik, ami azt jelenti, hogy minden húszéven felüli fehérembernek legalább egy kocsija van.

Szükséges hangsúlyozni, hogy legalább egy, mert Capetown közelében van egy kis nyaralóhely, Paradise, — tehát mint a neve is mutatja, igazi Paradicsom — ahol száz fehér lakosnak 150 gépkocsija van.

Ez azonban nem is olyan nagy csoda, ha tekintetbe vesszük, hogy a hitelűllépés milyen óriási arányokat ölt Dél-Afrikában. Ebben az országban mindenki mindent hitelre vásárol és akkor fizet, amikor éppen eszébe jut.

Dél-Afrikában nincsen bizalmi válság.

Sőt a délafrikai kereskedőnek a vevőbe vetett hite és bizalma valósággal megrendíthetetlen. Ezen sem lehet csodálkozni, hiszen az olyan jó jövedelmű emberek, mint a délafrikaiak, legfeljebb csak feledékenységéből mulasztanak el a részletfizetéseket és lámpással kell az olyan embert keresni, aki meggyőződésből, vagy épenséggel életbölcseleti okokból tér ki a fizetési kötelezettség elől.

Igy azután a szép és modern „Groote Schuur” csak nagyon vontatottan gyakorolhatja emberbaráti hivatását, viszont igaz, hogy a derék bürok erkölcsi világtrendjén nem esett csorba.

Persze, ha az aranybányák kitermelése tovább ilyen tempóban folytatódhatik, mincse baj Dél-Afrikában, Azonban

komolyan félnek az aranybányák kiapadásától.

Hogy ez mikorra várható, azt megjósolni nem lehet, de ha a bányák, — melyek mind magánkézben vannak — ilyen gyors tempóban fokozzák a termelést, úgy néhány évtized múlva Dél-Afrika súlyos probléma előtt fog állni. Egyelőre például az elmúlt évi deficitet, ami ötmillió font volt, az aranybányák adója nemcsak hogy teljesen eltüntette, hanem még az államháztartás mérlegét aktívává is tette mintegy kétmillió fonttal.

S. S.

Szegény mama

Írta: Kinizsi Andor

Sohasem ismertem a nagyanyámat.

Mire én megerkeztem, ő már eltávozott. Így aztán csak szüleim, rokonaim elbeszélése után alakulhatott ki lelkemben a képe, amely egy finom, legies, gyenge lényt ábrázol. Kisgyermek koromban az ifjuság kandi kíváncsiságával figyelemmel a nagyok beszélgetését, hátha hallok valamit a nagyamamról. Pajtásaimnak éltek a nagyapák, meg a nagyanyák, csupán én nem büszkélkedhettem soha cukorral, játékszerrel, mint a többi gyerekek:

— A groszppapitól kaptam!

En mindössze ezt a történetet kaptam a nagyanyámtól. Ezt is magamnak kellett megírnom, későn, nagyon későn, halála után...

Nagyszemű, vékonyka legény voltam. Ültem a sarokban és elmerültem könyvet olvastam, vagy játszottam. A vendégek, rokonok nyugodtan hihettek rólam, hogy nem figyelek beszédjükre. Pedig én már akkor szomjas füllel szivtam magamba minden szót, mesét és elbeszélést, mintha sejtettem volna, hogy egyszer ujeagíró kamarai tag lesz belőlem. A bácsik és nénik azonban vígan és öntelemeden fecsegték, vitatkoztak, csak néha halkult el szavuk, amikor szomorúan és áhitattal felsóhajtottak:

— Szegény mama...

Tizenkét évesen megjegyzés, apró epizód kapcsán, felrémlített előttem a nagymama képe, amint fehér hajjal, jóságos tekintettel, övében hatalmas kulcsosomóval, szívében pedig sok-sok fájdalommal járkal a Rózsa-tucai ház vastag, hűvös falai között. Szólóval befuttatott, tenyérenyí udvara volt ennek az odom, zömök épületnek, amelynek öt hatalmas szobáját a család idősebb tagjainak komoly beszéde és a fiatalok harsány hancurozása verte fel.

Tizenhároman voltunk testvérek — mondogatta sokszor édesanyám. — Mennyi gondja, baja is volt velünk szegény mamának! Aványlag

korán özvegyesre jutott és akkor, a nagy család nevelésén kívül, az üzletvezetés kemény munkája is a nyakába szakadt. Mégis becsülettel, tisztességben felnevelt valamennyiünket. Tizenhárom gyereket...

Nagyot sóhajtott az édesanyám. Később már én is sóhajtottam, amikor öt nagynénim és két nagybátyám bele-beleeszláltak érdekesen alakuló életem folyásába. Amíg a gimnáziumban az első közé tartoztam, még csak vidáman ment a dolog, később azonban jogászokdálni és könnyelműsködni kezdtem, amit józan és nyárspolgár rokonságom rossz szemmel nézett.

— Kitél örökölhette kajla természetét ez a gyerekek? — csóválták fejüket és több-kevesebb jótanácsal siettek elbillenő pályafutásomat a rendes, polgári kerékvágásba taszítani. Nem sikerült. Heves családi küzdelmeken, vitákon és veszekedéseken keresztül mégis én győztem. S ha erre most egy kissé büszke vagyok, bocsásanak meg érte nénikém és bácsikám, akik már valószínűleg megbocsájtottak a „tézozó fiúnak”. De nem mutatják. Konok volt mindig a családunk!

Egyedül Jancsi bácsi nem vitázott soha velem.

Ó volt az egyetlen bohém közöttük, tőle örökölttem ideges, különös természetemet, amely nem enged korán lefeküdni, vagyont gyűjteni, takarékoskodni, hanem bolondos írásokat kényeszerit ki belőlem. Talán bennem látta meg elnyomott életének folytatását? Nagyapám halála után, tizenöt éves fejjel, rendkívüli tehetséggel és a művészetek iránti szomjas vágygal a szívében, ott kellett hagynia tanulmányait, amelyekben eminens volt, hogy beálljon a polcok, kesztyűs debozok és orvosi műszerek idegenül lózan vilázába. Nagyrítván tudott csak kiszakadni az üzleti könyvek, számlák, árak és vevők, számadatok szürke, rideg köréből, hogy egy-egy kiállításra vagy üzleti útv. kancsán eljusson Párizsba, Londonba, Bécsbe, Velencébe. Amikor hazajött, szomorúság borongott a szemén.

— Szegény mama ezt ugysem bírta — törö-

dött bele lassan a megváltoztathatalan sorsba. — Gyenge aszony nem való a küzdelmes üzleti életbe. Ide férfi kell, aki egész ember a talpan.

Igy aztán a nagymama idővel vissza is húzódott az adásvétel ezernyi súlyos gondjától, teljesen Jancsi bátyámra bízva a boltot. Legfeljebb néha lelatogatóit, csendes szóval közönte a régi „kuncsaftokat”, akik hódolattal csokoltak meg két eres, vékonyan előkelő fehér kezét. Tisztelte és szerette mindenki.

— Szegény mamának csodálatosan jó és érzékeny szíve volt — hallottam mindig a rokonságban —, de az ő kezén tönkrement volna az üzlet. Nem tudott semmit sem megtagadni az emberektől, ha valaki panaszkodni kezdett előtte, arca, ha véletlenül ajánlott levelet vagy pláne táviratot kapott. Ő nem ebből a világból való volt.

A nagyanyám képe évtizedeken át így vesődött a szívembe. Ha ránéztem arcmására, amelyet egy Csillag nevű festő pingált 1895 táján, szinte megsajnáltam törékeny, lágy alakját. Fekete csipkeruha körítette a festményen nagyanyám természetét és a magas gallérből nemesen emelkedett ki ragyogó, kedves arca. Ezüstszálak bujtak meg hajában, aranyláncan kis óra csüngött keblére és kék szeméből galambok mosolyogtak rám. Keskeny vonalú szája körül fajdalmos öröm játszadozott, fejének tartásában volt valami félnétség, riadt özike-rémület. Még az arcképhez sem mertem hozzányulni gyermek kezemmel, mintha félttem volna attól, hogy rögtön sírnj kezd szegényem.

— Nagyon jó, drága aszony volt szegény mama! — ezt mondta róla mindenki a családban. Gyermek voltam, élő legenda lett a lelkemben.

Később aztán fura változást vettem észre magamon: mintha nagyanyám emléke lassan kicserélődött volna bennem. A történeteknek, amiket már százszor hallottam különféle változatokban, egészen már értelmet kezdtem tulajdonítani, mint régen. Ahogy az eszem megjött és ráismertem az élet igazj. Izére, az a meggyőződés alakult ki bennem, hogy a nagyanyám igen cél-

Aradi Zsolt:

A Volgától a Dnyeszterig Szovjet-Oroszországon és Szibérián át

Hogyan lehet ma kimenekülni az orosz pokolból?

Aradi Zsolt, a kiváló író rendkívül érdekes riportsorozatának közlését kezdjük meg mai lapunkban. A megrázó részletekben bővelkedő riportot olvasóink bizonyára nagy érdeklődéssel fogadják.

Ismerősömről már eleinte is hallottam, hogy érdekes ember. Oroszországban élt német, tagja annak a kis népcsoportnak, amely a Volga körül alkotott „önálló köztársaságot.” A németiség mindenféle szétküldte a történelem folyamán kolonizátorait, hogy emberfeleslegét elhelyezze. Így jutott el egy csoport a Volga mellé. Már 1762-ben megkezdődött itt a telepítés, de a telepesek legnagyobb része száz és nyolcvan évvel ezelőtt vándorolt ki. Az én ismerősöm ősei is ekkor kerültek a volgai köztársaságba, amelynek a szovjet látszat-autonómiát adott s csak lassanként vezették be a kommunizmust. Körülbelül félmillió német él itt.

Már az is szenzáció volt számomra, hogy egyszer szemtől-szembe láthatok egy fiatal embert, aki nemrégiben jött át Oroszországból, ebből a volgai köztársaságból. De azért különösebb gondolatot nem támadt vele kapcsolatban, hiszen épp eléggé elfásultunk már az Oroszországból érkező hírekkel szemben. Egy napon azután levelezőlapon jelezte, hogy meglátogat s a meglepetések sorozata tulajdonképpen ekkor kezdődött. A huszonhétéves fiatal ember, aki ma már német állampolgár, mindenekelőtt is nem látszott némelnék. Ifjúságukat kemény munkában eltöltött, izmos és kiszikkadt magyar parasztfiúkat juttatott eszembe az első pillanatra, ha ennek a benyomásomnak

tudatosan és meglehetősen kemény akarattal kormányozta népes családjának életét.

— Emlékezel? — hallottam Eta néni visszaemlékezését a család összejövetelek alkalmával. — Milyen gyorsan és határozottan elintézt engem, amikor a megyebábra szerettem volna elmenni. Es amikor a kelyénél tovább durcáskodtam, bizony, kijárt tustent a nyakleves!

— Ma némén bolygott és Lajos bácsihoz fordult:

— Te, meg az Iren voltatok a legrakoncátlanabbak. Gyakran kikaptatok szegény mamától! Nem szerette, ha ellenkeztek vele.

— Sokszor még apánk is félt tőle — szölt közbe Béla bátyám. — Ha a mama kimondott valamit, annak úgy kellett lenni. Akár tetszett, akár nem: asszony léte mégis ő volt a család feje! Ugy-e, Vilma?

— És így folyt tovább a beszélgetés. Rémülten figyeltem magamat: mi játszódik le szívemben? A nagyanyámat kezdtem egészen másként látni. Arcképén két fölünyes vonást fedeztem fel a szája mellett, nyakának tartása biztossá vált és galambszelű szeméből határozott tekintet nézett farkasszemet velem. Eddig féltettem az emlék-nagymamát, most már félttem tőle. Mind többször hallottam említeni:

— Na, szegény mama ezt nem engedte volna meg neked!... Ha ezt szegény mama látná!... Bizony minket szigorú kézzel tartott!...

Szeretnek még ma is gyermeki áhitattal viszagondolni nagyanyámról, de már nem tudok. Magasra nőtt, megváltozott bennem, állandóan érzem makacs, megtörhetetlen természetét. Toronymagasságban áll fölöttem, igyekszem az apai emléke előtt. Keskeny száján bizonyára hangos szavak pattantak egykor és ha arcképén a fehér, karcu ujjaira nézek, nem az émradt cukorka jut eszembe, hanem az a csattanós pofon, amelyet kemény kis tenyerével adott az egyik inasnak, aki kesztyűt csejt el az úzleből. Két foga bánta a megleckéztetett kutyóknak!

Szégényem, de én soha nem fogom ezt sóhajítani:

— Szegény nagymama...

nem mondott volna ellent a különös vendég higgadt, valósággal böles viselkedése. Tele volt ellentétekkel. Később rájöttem, hogy olyan, mint egy fiatal farkas. Ha jóllakott, lustán cammog és nem támad meg senkit. De merl vérében a támadás, mindig figyel s harapásra, védekezésre bármely pillanatban kész. Önmagáról eleinte nagyon keveset beszélt. Budapestet jött meglátogatni s aztán tovább akart utazni Erdélybe, ottani ismerőseihez. Eleinte

Merre a menekülés útja?

Iván egyike azon keveseknek, akiknek az utóbbi három év alatt sikerült a Dnyeszteren átúszni és kimenekülniök a pokolból.

Mindenekelőtt nézzük egy kicsit Oroszország határait. Hol a menekülés lehetősége? Nem könyvekből, hanem Ivántól tudom, hogy északon, Finnország felé, mocsarak, erdők borítják az orosz határt, a mocsarakban motorcsónakos járőrök cirkálnak s jaj annak, aki nem ismeri a terepet! Szökni egyáltalában csak úgy lehet, ha valaki évek hosszú során tervez, gondolkodik és — biztosra megy. A finn-orosz mocsarakban és erdőkben csak akkor vár siker a mindenre elszánt menekülőre, ha van kése, lándzsája, vagy zajtalan fegyvere. De szerencse is kell még! A szerencse azt jelenti, hogy vagy nem találkozik járőrrel, vagy pedig a határtörző GPU-katona egyedül ül a csónakban. Ebben az esetben vére megy a dolog és legtöbbször a mindenre elszánt menekülő győz, aki kétszeresen harcol az életéért.

Lengyelország felé folyók és síkságok zárják el a határtárlépes lehetőségét. A naív európai azt hihetné, hogy a folyók csak be kell ugrani s a túlsó partról máris lasszót dob feléje Fortuna istenasszony s ezzel a probléma megoldódott. Tévedés. Az orosz határ veszélyes helyein néhol ötven kilométeres mélységben is kiürítették a területeket. Az evakuált zónákban katonaságot kívül emberfia nem tartózkodhatik, a határt pedig magasfeszültségű árammal töltött drótkadály, 500—500 méterre egymástól, egykilométeres mélységben és szélességben háromszoros, kipróbált határórlánc zárja el az utat.

Kétkilométerenként őrtornyok merednek az ég felé, ahonnan forgatható korongon szaglászik a levegőbe a gépfegyver csöve. A lengyel határ felé így nagyon kevés menekülő indul. Hosszú ideig a mandzsu—japán—orosz határ volt a romániai Dnyeszter-part mellett az egyetlen kiút, mert a japánok mindenképpen megkönnyítették a szökevények útját s még azt is elősegítették, hogy egész falvak lakossága átmenekülhessen. Több alkalommal megtörtént az is, hogy az Amúr túlsó partján a japán katonaság lövöldözni kezdett, belelőtt valamelyik orosz erődítménybe, ebből kölesönös tüzelés keletkezett s a határsértés leple alatt az incidenstől néhány kilométernyire a lakosság ósonakokon menekült át.

Iván a Dnyesztert választotta. Véletlenül történt ez. Eppúgy mehetett volna a Kaukázus felé is. Irán területére. A Dnyeszter talán azért is csábítja e szerencsétleneket, mert igen sok helyen magas a partja s a partba vágott barlangokban, mélyedésekben könnyebb kivárni a pillanatot, amíg elvonulnak az örök. A Kaukázusban viszont az a veszély, hogy a zegzugos, sziklás hegyi utakon iránytű, térkép és vezető nélkül a menekülő, ha már át is ju-

olyan fiatal embernek tekintetem, mint a többi. Mint a hozzá hasonló magyar, német, olasz vagy francia fiúkat, akikben valamennyiben ég valamilyen kalandvágy és mindenre kaphatók, csak nyugalomra nem.

Egyik este aztán egészen véletlenül, mintha semmi különös sem lenne benne, anyjáról kezdett beszélni, aki ma is ott él még Rosenberg és Luzern (ilyen nevű városuk van) között valamelyik faluban. Soha nem találkoztam még élő ottani emberrel, aki a mai Oroszországból jött. Voltak külföldi barátaim, magyar és külföldi diplomata ismerőseim, akiket hivatásuk vitt Oroszországba s egy-két hét, vagy néhány hónap után ismét visszatértek Európába. De orosz, aki benne élt volna a GPU rendszerében, a kolhosok és szofhosok embert őröl malmaiban, akit meg lehetett volna kérdezni arról, hogy nem fantóm-e minden Oroszországból jövő hír — még nem láttam. De most a szoba gyér világosságából egyszerre kibontakozott Iván, az eleven orosz. Igen, nevezzük Ivánnak. Nem ez volt a neve. Nem is huszonhét éves. Talán több, talán kevesebb. De borítsa fátyol nevét és alakját, mert a GPU bosszúja szörnyű és kegyetlen s elérhetné még Oroszországban élő szeretteit.

tott a szabad ország területére, onnan valahol ismét visszakanyarodik a szovjet földjére, ahol persze az örök „lárt karokkal” várják.

Iván ősei és szülei kézműiparosok voltak, a család nyolcvan-kilencven évvel ezelőtt vándorolt a Volga mellé. A forradalomban még gyermek volt, de azért mindent látott, az emlékek élesen belevésődtek a lelkébe. Nem volt időnk, hogy mindenről részletesen beszéljünk az elmúlt néhány évről, csak futólagosan. De ezek az évek szörnyűek lehettek!

A szovjet lassankint rabolta el a német Volga-köztársaság autonómiáját. Egymás után kerültek a börtönbe a legjobbak. A GPU kiépítette szervezetét, amelyről csak most értettem meg igazán, hogy olyan, mint egy vérszopó pók, állati, kegyetlen és nem alkuszik soha. Sok emberre veti ki a GPU a hálóját valamilyen mondvasinált gyanu miatt. Ezek aztán nem várják be, míg a helyi szervezet elbánnik velük, hanem menekülnek. A száműzetésnek két formája ismeretes. A parancsolt és az önkéntes száműzetés. Iván szerint Oroszország lakosságának nagyrésze állandóan utazik. A hatalmas birodalomban zsúfolva közlekednek a vonatok, az embekek Irkuckból Wiewbe mennek, Leningrádból Odesszába, Bujkálnak. Keresik az életlehetőségeket, hiszen ne felejtjük el, hogy csak maga az európai Oroszország nagyobb, mint egész Európa. Hát még az egész birodalom! Iván apja is egész családjával együtt egy szép napon, a huszas évek végén, felvette sátorfáját, önkéntes száműzetésbe ment az Ural vidékére. Az ilyen száműzetést a hatóságok jó néven veszik, az orosz nép sajtóságos tulajdonságai közé tartozik, hogy elismeri a delikvens készségét arra, hogy „megbüntesse önmagát.” Itt éltek, mint száműzöttek. A gyermekek nőttek, közben egyre kevesebb és kevesebb lett a kenyér.

(Folytatjuk.)

Balla Borisz:

A MEGSEBZETT

A kiváló fiatal katolikus író, akinek a Niczky-növendék című regénye annakidején az irodalom nagy eseménye volt, ebben a rég várt nagyvonalú művében a kor jobb lelkeit foglalkoztató lelki nyugtalanságnak ad meglepően eredeti hangot. Hóse Stail báró, aki a lélek örök nosztalgiaitól úzve keresi a megnyugvást és a boldogságot, míg a kegyelem világosságában meg nem látja az igazság egyetlen útját, míg meg nem találja a szerelem sivar kalandjai után a szentség nagy és felemelő érzését.

Révai kiadás. Ára füzve 132 lel.

Londoni képeslap

A Doowni steeten Európa sorsáért izgul a tömeg,

a Hyde-parkban pedig
szónokok szóáradatát
hallgatják

London, szeptember hó. A londoni Doowni steeten, ahol a miniszterelnökség palotája is áll ezek tolonganak és lesik a híreket, amelyek Európa békéjéről szólnak. Még vasárnap is itt nyüzsgő a nép s rendőrök tartanak rendet soraikban.

De Londonnak van másik arca is. Vasárnap estefelé kisétáltam a Hyde Parkba, az angol nép hagyományos társalgó szalonjába. Ha az ember ebben a tömegben és az egész térség körül néz, nem hiszi el, hogy a világ legintelligensebb nemzetének fővárosában van. A Hyde Parkban esténként körülbelül 1 méter magas, lépcsőszerű emelvényekről, a világ el nem ismert lángelméi és tehetségei öntik szabadon a nép közé igéiket. Szinte hihetetlenül hangzik, de itt mindenki, aki csak akar, szabadon mondhatja, amit akar. És a tömeg figyelemmel csoportosul az egyes szónokok köré s csakugyan odafigyel, mint valami akadémiai felolvasásra.

Hogy mennyire különböznek a népek! Nálunk egy szónoknak igen össze kell szednie az esztét, ha azt akarja, hogy meghallgassák. Itt egyesek órákig locsognak össze-vissza és egész tömeg hallgatja őket.

De nézzünk körül ebben a szibvásárban. Körülnézés alatt itt ügyes tolongást kell érteni.

Az egyik emelvényen jól megteremtett magas ember áll. Szellemi fölényében oly mélységesen hisz, hogy a gesztusok alantass eszközt nem is használja. Áll nyugodtan... (nem annyira, mint egy szobor, hanem inkább mint egy tuskó) és beszél. Hanghordozása egy elromlott kronométer egyenlőtlen, de azért folyton ismétlődő zakatolásához hasonlítható. Tudományos hangon beszél az emberiségről. Az emberek hallgatják. De mivel éppen ennek a csoportnak a szélén álltam, feszült figyelmelet állandóan megzavarta a mellette beszélő szónok ordítvása.

Odafordulok, miről is van szó. Alacsony természetű ember áll az emelvényen, nemesvágus kalapban, de ezt a nemességet meghazudtoló fogsorral szájában. Ordít! A szónoki átélés eleven szobra. (Csak tudnám mit él át?) Kénytelen kiabálni, mert hallgatói állandóan félbeszakítják. Dühösen kapja fel a fejét minden közbeszólásra és olyan vehemens hangon válaszol, hogy mindig azt hiszem, menten összeverekednek. De a szóáradat végén a száján megjelenő mosollyal jelzi, hogy csak tréfa volt az egész rendreulastás. Mire a hallgatóság is kórusban nevet. Csak az a baj, hogy vehemens tempója miatt alig érteni, mit beszél. Mindjárt magas hangon kezd a mondatot és iszonyú krescsendóban száguld felfelé. Mire elérte hangmagasságának felőpontját, teljesen kivörösödött és nyelve is belegabalyodott a szóhabaresba. De szónoki tehetségét ronitáná, ha most abbahagyná, vagy újra kezdené a mondatot, így hát szembéjjait teljesen lecsukva (megvoltam győződve, hogy teljesen kifordult a szeme), iszonyú erőfeszítéssel tovább halad, majd egy ágyúlövéshez hasonló és a körmondat végére helyezett hangsúllyal befejezi... azt, amit elkezdett. Ez az egész manőver, már mint a mondat kiejtése, a fuldokló ember kapálódzásához hasonlított.

Egészen megijesztett az a heves roham, amivel ez a szónok hallgatóságának rontott. Így tehát tovább néztem. Kissé távolabb jámborabb lelkek élnek a szabad szó jogával. Például az Údv Hadsereg és más hasonló társulatok tagjai beszélnek és énekelnek. Egész csoport ember énekel velük. Beljebb a parkban politikai irányzatok feliratai éktelenkednek. Zászlók lengenek, emberek hadonásznak és

Hatezer hívő vonult fel Máriaradnára a szatmár-nagyváradai egyházmegye zarándoklatán

Máriaradna. (Kiküldött munkatársunktól). A kies fekvésű kegyhely csöndjét szombaton este áhítatos ének dallamai verték fel. Közel kétezer katolikus hívő vonult fel gyertyás, fáklyás körmenetben, szenténekeket énekelve a pályaudvartól a csodatevő Szűz Mária templomáig. A menetben a nagyváradai egyházmegye hívei vettek részt, akik külön zarándokvonattal érkeztek a kegyhelyre.

Az esti homályban lángoló gyertyák beláthatatlan sora, a hívők áhítatos menete feledhetetlen látvány volt azok számára, akik ennek részesei lehettek. A szatmár-nagyváradai püspökség éppen ezekben a napokban rendezte meg hívei számára nagyszabású zarándoklatát, amikor a világesemények rohanása szinte lekötötte és magával sodorja az embereket. Mégis egy hét leforgása alatt közel hatezer hívő katolikus sorakozott fel Máriaradnára az egyházmegye által megszervezett zarándokvonatokon.

Három hosszú vonatsor vitte Máriaradnára a hívők seregét: egyik a Szatmárkörnyéki, másik a Nagykároly környéki, harmadik pedig a biharmegyei és nagyváradai hívők ezreit hozta a búcsújáró kegyhelyre.

A harmadik vonat utasai szombaton este érkeztek meg és körmenetben vonultak fel a festői fekvésű kegytemplomba, ahol már Fiedler István megyéspüspök várt rájuk, aki egy egész hetet töltött Máriaradnán s mint híveinek igazi, odaadó atyja fogadta minden vonat zarándok tömegeit.

Megható volt, amint a nemzetiségi különbség nélkül összegyülekezett zarándokcsoport magyar, román, német és tót híveit a kegytemplom szószerűjéről éppen a megyéspüspök köszöntötte keresetlen, szívhezszóló szavakkal és kérte őket, hogy tisztuljanak meg lelkükben, gyónjanak és áldozzanak olyan szeretettel, amint azt a szentek serege tette földi életében.

Vasárnap a zarándokok színes serege miséken vett részt és valóban gyónt, áldozott mindenki. Aki otthon nem végezhetette el gyónását, az könnyen megtéhető azt Máriaradnán, ahol nagyszámú gyóntató lelkész állt már a korai reggeli óráktól kezdve a közönség rendelkezésére. Fiedler István megyéspüspök pedig már kora reggel óta saját maga áldoztatta híveit, akik ezt a különös atyai gondoskodást és

fáradtságot nem ismerő szeretetet nagy meghataltsággal fogadták.

Délelőtt 10 órai kezdettel Fiedler István megyéspüspök mondott ünnepi misét fényes segédlettel s ennek keretében egy áldozópapot szentelt fel. Az ünnepi mise alkalmából a főpásztor különleges kongresszusi áldásban részesítette híveit és az újmisési lelkész is első áldását osztotta.

Délután négy órakeresztúti körmenet volt, melyet a megyéspüspök vezetett a Kálváriára. Itt beszédet intézett híveikhez, melyben szeretetre, imára és az Isten hű szolgálatára kérte őket. Este hat órakeresztúti körmenet volt, melyet a megyéspüspök vezetett a Kálváriára. Itt beszédet intézett híveikhez, melyben szeretetre, imára és az Isten hű szolgálatára kérte őket. Este hat órakeresztúti körmenet volt, melyet a megyéspüspök vezetett a Kálváriára. Itt beszédet intézett híveikhez, melyben szeretetre, imára és az Isten hű szolgálatára kérte őket.

A szatmár-nagyváradai egyházmegye által megrendezett zarándokút fényesen beigazolta az emberek békevágyát és Istent kereső, jó szándékukat. De beigazolta azt is, hogy különböző népek csakis a krisztusi szeretet és krisztusi tanok jegyében tudnak megférni és együttélni egymással. A magyar, román, német és tót hívek oly tökéletes szeretetbe és megértésbe olvadtak össze ezen a nagyszerű zarándokúton, amihez fogható gyatra földi elkülönítésekkel és eszmékkel elérni nem lehet...

Trikál József:

Azujszellemiség

Fűzve 105 Lei.

Trikál József professzort régóta ismeri a művelt magyar olvasó. Mindenki tudja, hogy nem az élettől elvonatkoztatott elméleti problémák foglalkoztatják ezt a világvizsgálót, hanem a nagy bölcselőt. Ő benne és együtt él a korral, nem marad a tegnapi, hanem mindig azokkal a kérdésekkel foglalkozik, amelyekkel a ma vet fel. Ez a könyve is a modern koráramlatokat veszi a filozófia mikroszkópja alá s teszi a metafizika analízis lombkjába. Így bontja fel az áramlatokat a legaprókékosabb alkotóelemekre s így teszi lehetővé az olvasó számára hogy minden áramlatot valódi értéke szerint becsülhessen.

rendőrök sétálnak nyugodtan, páronként.

Az egyik emelvényen sovány fiatal fiú beszél vékony hangon. Akadozó nyelven, gyerekes faragatlan gesztusokkal kísérletezve. (Gesztusnak mondom, mert nem találok hirtelen más nevet annak a reflex mozgásnak, amellyel szavainak akar súlyt adni és amely kezének monoton emelgetésében nyilvánkozott meg.) Nemetországban szerzett tapasztalatait mondja el. Nagy tömeg hallgatta figyelemmel!

Engem azonban inkább a mellette levő szónok festői alakja köt le. Ócska, kopott kis emelvényen áll szónokunk. De a szónoki hatás követelményeinek megfelelően kiemelkedő termetű, nemesvonású arcot, magas homlokot, égő szemét és más efféléket, hasztalan kerestem rajta. Kővér, alacsony, köpcös ember volt. Minden pereben azt hittem, hogy leesik az emelvényről. Sárgadinnyéhez hasonló feje bizonytalanul imbolygott vállán. Nyakat csak sejtettem a kettő között. Szemét alig láttam. Olyan kicsi volt a szeme, mint egy kínai és saját eszméitől eltorzult arcában még ez a csöpp szem is erősen összehúzódott. A száját nem bírtam jól megfigyelni, mint ahogy lehetetlen megfigyelni a gyorsvonat mozdonyának árcsúlyját akkor, mikor a vonat rohog. De azt világosan láttam, hogy mitékzott. Kővér

kis kezeivel olyan mozdulatokat csinált, mintha legalábbis a holdat akarná lekarni az égről. A munkás érdemeit hangozlatta magas ívelésű szónoklatában, de pillanatnyilag Mendelssohn muzsikájáról beszélt. De már úgy ordított, hogy csak az erősebb dobhártyával bíró emberek hallgathatták. Ugy láttam, Londonban ilyen kevés van.

En is tovább sétáltam.

Munkások, úriemberek, fiatal fiúk, lányok és rendőrök járnak körülem össze-vissza. Az egybeolvadó tömegből kiviláglik a Walesi gárda itt sétáló tagjainak piros kabátja. Ez a színes nagy kavargás Madách londoni vásárát idézi körém. Az emberek mintha színpadon forognának, mégis ez az élet.

Fülemben még mindig a szónokok egymást kuszáló kiáltóvása cseng. Valaki az Isten létéről elmélkedik. Amott meg egy másik az evolúció tanát taglalja népszerű formában.

Menekülök. Itt mindenki okosnak hiszi magát. Komolyan agítálnak, pedig gyerekjáték az egész. Szinte nevetséges, de érdekes. Változatos és tanulságos is. Ha tanulni nem is, de tapasztalni lehet itt. És ez így megy minden este. Jó, hogy a „szó” a hideg esti levegőben nem csapódik le, mint a pára. Mert akkor esernyő alatt hallgathatnók. K. K.

Száz és 250 százalékkal emelték a behozott és kivitt áruk vámérték-illetékét

Az emelésből befolyó összegeket a tengeri- és folyamhajózás fejlesztésére fordítják

Bucuresti. Saját tud. A Monitorul Oficial szeptember 24-iki száma királyi rendeletet közzétett, amelyben a nemzeti tengerészeti alap javára emelik a vámilletékeket. A rendelet első pontja kimondja, hogy a dunai és tengeri kikötőkön keresztül behozott félszázalékos áruk érték illetékét 250 százalékkal, a kivitt áruk értékét pedig 100 százalékkal emelik. A második pontban ugyanezt az emelést kiterjesztik a szárazföldi vámokon át behozott és kivitt árukra is.

A harmadik pont szerint az emelés alól kivételt képeznek: a vámtörvény 1010, 1017. tételeinél szereplő petróleumtermékek, valamint a 281—283. tételek alatt szereplő gabonafélék, melyeket az első pontban jelzett többlet illetékeivel kell elvámolni.

A felemelt illetékekből befolyó összegeket a tengeri és folyamhajózás fejlesztésére fogják fordítani. Az összegeket „Nemzeti Tengerészeti Alap” címén kezelik.

A nők mozgósítása háború esetén

A nemzetvédelmi miniszter tájékoztató-kijelentéseket tett a közeljövőben megjelenő végrehajtási utasításról

Bucurestiből jelentik: Argeanu Gheorghe nemzetvédelmi miniszter a közelmúltban több nyilatkozatot tett a nők mozgósítására vonatkozólag. Köztudomású dolog, hogy néhány nappal ezelőtt jelent meg az erre vonatkozó királyi elhatározás és rövidesen közölni fogják ennek a végrehajtási utasításait is. Főbb vonalaiban ismertette a nemzetvédelmi miniszter azokat az eseteket, amelyekben az egyéni, vagy az általános mozgósítást elrendelik.

Az egyéni mozgósítás alá esnek a tanárnők, a gyógyszerésznők, az orvosnők stb., kiket azért hívnak be, hogy a frontra eltávozottakat helyettesítsék.

Általános mozgósítás lesz a falvakban a mezőgazdasági munkálatok elvégzésére. A nők mezőgazdasági munkásságát katonaság ellenőrzi. Áldott állapotban lévő anyák és mindazok az anyák, akik háztartásaikban vannak elfoglalva otthonmaradnak.

A nemzetvédelmi miniszter kijelentéseivel kapcsolatban megjegyezni kívánjuk, hogy a romániai nő-egyesületek nagy elégtétellel fogadták a női mozgósítás híreit, mivel megerősítve látják azokat a jogokat, amelyeket az új alkotmány körülír. Az állam tántoríthatatlan bizalmát bizonyítja ez a tény, a női munkaerő megbecsülését és a román nők hazafiasságának elismerését.

A világháborúban a nők behozták a hasznos közreműködésüket a nemzetvédelem szempontjából. Románia nagy királynőjének, Mária királynőnek vezetésével a román nők ékes bizonyítékát szolgáltatották a haza iránti mérhetetlen szeretetüknek, komoly és megfontolt munkásságuknak, lelkes szervező tehetségüknek, kezdeményező szellemüknek és nem utolsósorban fegyelmettségüknek.

A román nők megérdemlik azt a megtiszteltetést, amelyet az állam felajánlott nekik.

Hivatali szobájában föbelötte magát egy temesvári rendőrtiszt

Popescu Melus megrendítő tragédiája

Temesvár. Saját tud. Feltűnést keltő öngyilkosság történt vasárnap hajnalban a rendőrkészlet központi ügyetes hivatalában. Popescu Melus állambiztonsági felügyelő öngyilkosságát követett el és a helyszínen meghalt.

Popescu Melus negyvenéves rendőrfelügyelő, ezelőtt a zombolyai határrendőrségen teljesített szolgálatot, majd Temesváron több kerületi rendőrségen működött, legutóbb az állambiztonsági hivatalhoz kapott beosztást. Rendkívül jómodoru ember volt, rendezett családi és vagyoni viszonyok között élt s öngyilkossága így annál nagyobb megröszérlést keltett.

A rendőrfelügyelő a péntekről szombatra virradó éjjelen, miután hivatalos ügyeit elintézte, több vendéglőben és kávéházban fordult meg és mindenütt nagyobb mennyiségű alkoholt fogyasztott. Hajnalban, erősen ittas állapotban, egy meg nem engedett szervezet jelvényét rajzolta egy utcai ház falára, amit a rendőrközegek észrevettek. Hír szerint ebből kifolyólag szóváltás keletkezett a felügyelő és a rendőr között s az utóbbi jelentést is tett az esetről. A szombati nap folyamán aztán kihallgatásra idézték be és ennek befejeztéig a felügyelőnek a rendőrségen kellett maradnia. A központi ügyetes tisztviselő szobájában tartózkodott, amelyben annyiszor teljesített maga is szolgálatot és közben írással is foglalkozkodott. Mint utóbbi kiderült, bucsulevelet írt a családjához. Alkalmos pillanatban aztán el-

követte végzetes tettét. Szájába vette szolgálai revolverét és meghúzta a ravaszt. A revolverlovás hangjára a szolgálatban lévő rendőrközegek az ügyeletés tiszt szobájába siettek. Popescu Melus komiszárt már a padlón elterülve találták, nagy vértócsa közepette. Orrán, száján, fülén ömögött a vér. Arcának egyik fele a felismerhetetlenségig össze volt roncsolva és fel volt duzzadva, a golyó átfurta a koponyát. A rendőrorvos megállapítása szerint a golyó azonnali halált okozott.

Az öngyilkos felügyelő jó családból származott. Atyja Bucuresti közelében görögkeleti aszereplébános volt, bátyja Temesváron a belvárosi rendőrség vezető-felügyelője. Ami az öngyilkosságot illeti, úgy gondolják, hogy a felügyelő meg-hökkent az ellene indított eljárás következményeitől és egy megdöbbenés pillanatában követ-tel el végzetes tettét.

Az öngyilkosság körülményeinek kivizsgálását az ügyészség folytatta le és megadta a temetési engedélyt.

Püspöktúróba érvényes kedvezményes kád- és tüskörfürdőjegyek kiadó-hivatalunk bankapothok.

Pacelli bíboros-államtitkár gépkocsibalesete

Vatikánvárosból jelentik: Szombaton, szeptember 24-én gépkocsibaleset érte Pacelli bíboros-államtitkárt. A bíboros gépkocsija Castel Gandolfoból Róma felé haladt és a Vita Appián összeütközött egy szembejövő gépkocsival. Az összeütközés következtében a bíboros államtitkár az egyik szemöldökénél könynyebben megsérült. Azonnal a Vatikánba szállították, ahol a Szentatya orvosa vette gondozásba.

Országőr-központokat állítanak fel a tartományi székhelyeken

Bucurestiből jelentik: A közigazgatás átszervezésével az országnak számos intézménye került új helyzetbe és új feladatok elé. Nemcsak a pénzügyek, az iskola, a különböző felügyelőségek illeszkedtek így be az új rendbe, hanem az országőr szervezet is. Ilyen módon ugyanez az országőr szervezet eredményesebb lesz. A napokban fontos értekezlet volt az országőr szervezet központjából és ezen az értekezleten megtárgyalták az új helyzetet. Az értekezlet elnöke Teofil Sidrovici, az országőrszervezet főparancsnoka volt s rajta kívül Micaela Catargi, Dongorodi tanár és a szervezet egész központi vezérkara is megjelent.

A nemzeti nevelésügyi miniszteriummal egyöntetűen az országőrszervezet vezetősége is hozzájárult ahhoz, hogy a szervezet tartományi kormányzóságok székhelyein tíz kerületi képviselőt állítson fel. Minden tartomány országőrei más színeket fognak viselni és az országőr parancsnokok is megfelelő megkülönböztető jelzést kapnak. Az erre vonatkozó terveket közelebbről közlésre elterjesztik. A központi parancsnokság rövidesen abban is határozni fog, hogy kiket neveznek ki a tartományi országőr szervezetek vezetésének megítélő hivatalaiba.

Elhatározták ezenfelül, hogy a népek közötti közeledés érdekében a jövőben gyakrabban szerveznek külföldet járó országőr különítményeket, különösen olyan országokba, ahol hasonló szervezetek már működnek.

Vigyázat!

Kölcsönkötvény szélhámosok garázdálkodnak a falvakban

Nyomra vezették a szélhámosok gépkocsijának rendszáma: **1934 Bv**

Marosvásárhely. Saját tud. Nyáradremete község közelében, a nyáradhegy melletti vasúti őrháznál egy elegáns gépkocsiból két jöklítőzött úr szállott ki s Hărăstăsanu Aurel váltóórát karcsték. A váltóór bevezette az ismeretleneket a lakásába, ahol előadták, hogy állami kölcsönkötvény papírjait, ha vannak, darabonként ezer leiben átveszik. Az ő három darab kölcsönkötvényt meg is mutatott az ismeretleneknek, akik egy nyugta ellenében át is vették a kötvényeket. A nyugtára olvashatatlan aláírást vetettek, azt az őr markába nyomták s azzal a kijelentéssel, hogy a városból nemsokára visszatérnek eltávoztak a kötvényekkel a gépkocsin.

A vasútiőrnek volt annyi lélekjelenléte, hogy leolvasta az autó számtáblájáról az 1934. Brassó jelzést. Feljelentést tett a csendőrségnél, amely az autózám alapján érintkezésbe lépett a brassyói hatóságokkal, ahol most kinyomozták az autó tulajdonosát Samuila Josif személyében.

A kihallgatott autótulajdonos azt a felvilágosítást adta, hogy az utasokat nem ismerte, csak az egyiknek tudja a nevét, akit Blau Emilnek hívnak. A csendőrség, a rendőrség segítségével most a veszedelmes szélhámosok nyomába jutott, akikről különböző községekből érkeztek hasonló feljelentések.

HIREK

MAGYAR LAPOK
Keresztény magyar napilap

Nagyvárad, Strada Regele Carol II. 5.
ELOFIZETESI ÁRAK: Belföldön: Egész évre 800, félévre 400
negyedévre 240, egy óra 70 lei.
Magyarországon: Egész évre 50 P, félévre 25 P, negyedévre 15 P
Egves szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepen 24 fillér.
Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037
Telefon: 12-27.

Ko'ozsvári szerkesztő: **dr. Sulyok István.**
Kéziratokat nem örzünk meg és nem adunk vissza.

Időjárás

A bucaresti időjárásutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: A szép idő keleten még tovább tart, nyugaton már esők és zivatarok lehetnek. A szél kissé élénkebb lesz.

FRENTIU VALER DR. GÖRÖG KATOLIKUS PÜSPÖK HARMINCEVES PAPI JUBILEUMA. Nagyvárad. Saját tud. Felemelő, szép ünnepe volt vasárnap délelőtt a nagyvárad-i görög katolikus egyháznak. Dr. **Frentiu Valér** Traian, az egyház püspöke ünnepelte pappaszentelésének negyvenedik és püspökké szentelésének huszonötödik évfordulóját. Az ünnepség impozáns külsőségek között zajlott le a görög katolikus székesegyházban. A szentmise, amelyet dr. **Frentiu Valér** püspök pontifikált, fényes egyházi segédlettel, délelőtt 10 órakor kezdődött. A templom zsúfolásig megtelt a hívek tömegével. Amikor a püspök ragyogó ornátusban megjelent a szentély ajtajában, az egyházi kórus, **Hubic** karnagy vezényletével, külön erre az alkalomra írott énekével üdvözölte a főpapot. A mise közben dr. **Frentiu Valér** püspök több kispapot szentelt fel. Dr. **Frentiu Valér** 1908-ban Balázsfalván szentelték fel pappá. Itt volt püspöki helynök is és ugyancsak itt szentelték fel 1913-ban lugosi püspökké.

Zürichi zárlat. Párizs 11.88 fél, London 21.25, Newyork 44.7, Brüsszel 75.50, Milánó 23.50, Amsterdam 238.12, Berlin 178, Prága 15.30, Varso 83, Belgrad 10, Bucaresti 325.

BÜNYGYI ELJÁRÁS INDUL AZOK ELLEN, AKIK ELDUGJÁK A CUKROT. Bucarestből jelentik tudósítónk. A galati rendőrséghez panaszok érkeztek arról, hogy a süvegukor eltűnt a boltokból. A rendőrség nyomozást indított és az ügyészséghez tette át az iratokat, ahol házkutatásokat rendeltek el több nagy- és kiskereskedő üzletében és lakásában. A házkutatások meglepő eredménnyel jártak, számos kereskedő ugyanis több cukorkészletét eldugta. A kereskedők ellen a spekulatív törvény 20. paragrafusa alapján gyorsított bünygyi eljárás indult.

MEGHALT DR. BLASKOVICS LÁSZLÓ, EGYETEMI TANÁR. Budapestről jelentik: Dr. **Blaskovics László** egyetemi tanár, a budapesti egyetemi szemészeti klinika igazgatója, a magyar tudományos világ egyik büszkesége, hétfőn hajnalban 68 éves korában meghalt.

Szegő Ferenc karnagy jubileuma. Temesvár. Saját tud. Szegő Ferenc, a helybeli józsefvárosi plébánia egyházi karnagyja, aki egyúttal kántor és organista is, mint jelentettük, most érte meg működésének huszonöt éves jubileumát. Az érdekes karnagyt szombaton ünnepelte a józsefvárosi egyházi énekkar és hitközség. Társas vacsorát rendeztek Szegő Ferenc tiszteletére s a vacsorán megjelent többek közt **Metzger Márton** dr. prépostplébános és **Wetzi György** hittanár, **Novotny Károly** igazgató, a hitközség elnöke és **Bogma Miklós** hitközségi alelnök, a templomi énekkar elnöke, azonkívül a helybeli Magyar Dalárda és a Harmonia dalegylet nevében, amelynek szintén Szegő a karnagyuk, **Pintér Sándor**, illetve **Müller József**. A jubiláló karnagyt **Metzger dr. prépostplébános** üdvözölte az egyházközség nevében és igen meleg hangon méltatta negyedévszázados működését. A prépostplébános a hitközség és a hívek köszönetét és elismerését tolmácsolta s egyben lelkes büzdítőt beszédet intézett a dalosokhoz, a dalnak s főleg az egyházi énekeknek, mint művészi formába öntött imádságnak további ápolását kérve. Az ünnepelt Szegő karnagy meglehetősen köszönte meg az ünneplést.

BEIKTATTÁK CSIKMENASÁG UJ KATOLIKUS PLÉBÁNOSÁT. Csikszereida. Saját tud. **Molnár Imre** csikmenasági plébános áthelyezésével megüresedett plébánia élére **Bakó Gábor** plébánost nevezte ki a főhatóság. Vasárnap iktatták be nagy templomi ünnepség keretében az új plébánost, aicsiki paptestvérei és az egyházközség, valamint egyháztanács jelenlétében. Az új plébános **Bakó Albert** csiksomlyói ny. igazgatótanító fia és így ismeri új községe székely lakosainak gondjait és helyzetét. Személye biztosítékul szolgál arra nézve, hogy erőteljes és egységes hitélet alakul majd ki munkássága folytán a községben.

Eljegyzés. Matyasovszky Mancj és ifj. Nagy P. István (Nagyvárad) jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

KÉT ÉS FÉLMILLIÓ LEI ÉRTÉKŰ ARANYAT CSEMPÉSZETT KI EGY ARADI SZÁRMÁZÁSÚ KERESKEDŐ. Budapestről jelentik: A napokban nagyszabású ékszercsempészést leplezték le a triezsi gyorson. Most elrendelték az ügy főszereplőjének, **Heller Lipót** aradi származású bucaresti kereskedőnek letartóztatását. **Heller** szeptember 18-án a Triest felé haladó gyorsvonaton, hálókocsijában újságpapírba göngyölvé, papírhulladékokkal álcázva, négy csomagban 80 ezer pengő (2,400.000 lei) értékű szinaranyat, aranyérmeket és idegen valutát akart Olaszországon át Svájcba csempészni. Az értékeket megtalálták a hálókocsiban, a fűtőtestben. A detektívek most **Heller** megbízóját keresik.

VILÁGÍTÓGÁZZAL MEGMÉRGEZTE MAGÁT KASSÁK LAJOSNÉ. Budapestről jelentik: Vasárnap délután **Bulcsu-u. 19. szám** alatti lakásán öngyilkosságot követett el **Kassák Lajos**, ismert fró felesége. A házbeliek este fél 7 órakor vették észre, hogy a lakásból gáz szivárog ki. Feltörték az ajtót, segíteni azonban már nem tudtak. Az öngyilkos búcsúlevelet hagyott hátra, amit azonban még nem tudtak kézbesíteni. **Kassák Lajosné** 53 éves volt.

Gondatlanságból okozott emberölés miatt egyévi elzárásra ítélték egy munkavezetőt. Csikszereida. Saját tud. **Beriac Dumitru** máramarosi illetőségű munkás több társával fát döntött és csusztatott Uzvölgyben. Egy ilyen facsusztatásnál olyan szerencsétlenül esett bele **Beriac** a csuszta-
to csatornába, hogy egy hatalmas fenyőfa magával sodorta és agyon lapította. **Beriac** még a helyszínen meghalt. A nyomozás megállapította, hogy **Ierofeuc Stefan** munkavezető nem tette meg a kötelező elővigyázati intézkedéseket és ezért gondatlanságból okozott emberölés miatt eljárást indítottak ellene. A törvényszék most tárgyalta az ügyet és **Ierofeucot** egyévi elzárásra és kétezzer lei büntetésre ítélte.

KEDDEN FIZETIK NAGYVÁRADON A NYUGDIJAKAT. A nagyvárad-i pénzügyigazgatóságra megérkezett a központi pénztár kiutalása a szeptemberi nyugdíjakra. A nyugdíjak folyósítását kedden reggel megkezdik.

Behívót kaptak az Erdélyben élő csehszlovák alattvalók. Temesvár. Saját tud. A csehszlovák konzulátus felhívást tett közzé, amelyben a negyven éven aluli katonaköteles csehszlovákiai állampolgárokat felszólította, hogy huszonegy órában belül vonuljanak be illetékes katonai állomásaikra. A konzulátus felhívása értelmében kijelölt csak egyes tartalékosok képeznek, akik olyan román vállalkozásokban dolgoznak, amelyek a román állam biztonsága szempontjából fontosak. Mint értesülünk, az érdeklét csehszlovák állampolgárok személyre szóló felhívást is kaptak és számosan már el is utaztak Csehszlovákiába, hogy a mozgósítási parancsnak eleget tegyenek. — Hasonló felhívást tett közzé a kolozsvári csehszlovák konzulátus is.

Temetés. **Lucaciú Pál** 39 éves Nagyvárad városi katonaugosztályi tisztviselő temetése vasárnap délután volt nagy részvétel mellett. — Özv. **Szabó Jánosné** szül. **Gergely Mária** 62 éves korában Nagyváradon elhunyt. Temetése kedden délután 5 órakor lesz az Ősi-temető halottasházából. (Erdélyi „Concordia”)

Ujdonság!

Bitter Mathis:

Az Ur szántóföldje

Prédikációk töldműveseknek.

Ara füzve 125 lei és portó.

A gyulafehérvári papnevelde igazgatósága felhívja a papnövendékek figyelmét arra, hogy október 1-én estére be kell vonulniok az intézetbe. **Veni Sancte** és évmeignyítás október 2-án lesz.

ISAC EMIL MEGVÁLÍK ÁLLASÁTÓL. Kolozsvárról jelentik: Most érkezett haza **Isac Emil** művészeti főfelügyelő Bucurestiből, ahova hivatalos ügyek szolgáltatták. Kijelentette munkatársunknak, hogy rövid időn belül megválílik állásától, mert más fontos munkakörrel fogják megbízni. Hozzáfűzte végül nyilatkozatához, hogy egyelőre, amíg utódának kinevezése megtörténik, ő fogja intézni az erdélyi színházeti ügyeket.

Folytak a tanúkihallgatások a Csermák-ügyben. Aradról jelentik: Fokozott érdeklődés mellett folytatta az aradi törvényszék a Csermák-család millióes csalási bűnperének tárgyalását. A bűnyügybe — mint már megirtuk — **Putici Victor** és felesége, egy **Kratochwill** nevű állítólagos mérnök és még számosan belekeveredtek. A bíróság előtt — a tárgyalás ötödik napján — ismét egész sereg tanu vonult fel, nagyjából bank-főtisztviselők, akik a Csermákék „vagyonára” valamint a többi bűnrészességgel vádolt személy szerepére vonatkozóan tettek vallomásokat. Puticiék a kihallgatott tanuk általában tisztázták a vád alól s kedvezően vallott ügyükben **Tatu Joan** volt alpolgármester az Aradana bank igazgatója is. — **Kratochwill** mérnök szerepe egyelőre nagyon kétséges. A per fővádlottját **Csermák** né a tanuk úgy állítják be, mint akinek megbízhatóságában percig sem kételkedtek s személyében minden bankigazgató „nagyszerű ügyfelet” látott. Egyedül **Davidescu**, az Ardana pénztárnoka vallott olyan értelemben, hogy előtte a vádlottak kezdetől fogva megbízhatatlannak tűntek fel. **Lapunk** zárta a tárgyalás még folyik s valószínű, hogy a perbeszédre és ítélezhatalra csak kedden vagy szerdán kerül majd sor.

HETVENNYOLC JELENTKEZŐ KÖZÜL NEGYVENNYOLCAN MENTEK ÁT AZ IRÁSBELI PÓTÉRETTSÉGIN NAGYVÁRADON. Saját tud. Vasárnap délelőtt hirdették ki az írásbeli póttérettségi-vizsgák eredményeit. A vizsgákra összesen hetvennyolcan jelentkezték, akik közül negyvennyolcan mentek át. A szóbeli póttérettségi-vizsgák hétfőn reggel kezdődtek. Az eredmény még ismeretlen.

Tizennyeg ember betegedett meg arzén szisztól készült kenyérből. Nyiregyházaról jelentik: A szabolcs megyei Kemecse községben 14 ember arzénmérgezésben megbetegedett, olyképpen, hogy arzénrel kevert lisztből készült kenyeret evett. Valamennyi beteg állapota életveszélyes. Néhány hét előtt már előfordult Kemecsen ilyen arzénmérgezéses eset, amikor 30 ember betegedett meg és közülük négyen meg is haltak.

A KOLOZSVÁRI MAGYAR SZINTÁRSULAT TEMESVÁRON. Saját tud. A kolozsvári magyar szintársulat nagy érdeklődés mellett kezdte meg előadásait Temesváron. Vasárnap három előadást is tartott a szintársulat s többek között előadta **Hunyady Sándor** „Bors István” című legújabb vígjátékát. Kedden este 9 órakor **Eftimia Victor** „Prometheus” című színjátéka kerül színpadra, **Kádár Imre** dr. művészi fordításában.

Elhalasztották a bánági őszi nagyvásárt. Temesvár. Saját tud. A város szomszédságában lévő Gyirok községben olyan nagy mérvben lépett fel az állatállományban a száj- és körömfájás, hogy az rövid idő alatt huszonegy gazdaságban harapódzott el. A hatóságok a község tekintélyes mennyiségű tejbehozatalát betiltották. A megyében fellépett állati betegségekre való tekintettel most a temesvári őszi nagyvásárt is elhalasztották, amely csütörtökön kezdődött volna.

KÉSZPÉNZEN KIVÜL ÁLLAMI ÉRTÉKPAPIRT IS EL KELL FOGADNI HATÓSÁGI ÁRLEJTÉSEK ÓVADÉKA FEJÉBEN. Csikszereida. Saját tud. Az állami közhatalóságok által elrendelt árlejtések megtartása előtt több ízben vita tárgya volt, hogy elfogadhatók-e óvadékként a készpénzen kívül állampapírok is, vagy pedig az Országos Letétpénztár megfelelő értékű nyugtája alapján lehet résztvenni az árlejtésben. Ebben a kérdésben most körrendelet érkezett az illetékes minisztériumból, mely kimondja, hogy az árlejtésben résztvevő fél saját állampapírjainak letébehelyezésével is résztvehet a versenytárgyaláson, de ekkor köteles állampapírjainak tulajdonjogát okmányokkal igazolni.

A csárdáskirálynő műkedvelői előadására váltott jegyeket, mivel az előadás előre nem látott technikai okok miatt elmaradt, a Katolikus Kör pénztáránál a keddi napon 11-1 és 3-6 óra közt viesszaváltják

SPORT

Németország-Románia 4:1 (1:0)

A nyolc bécsi játékosal felálló Németország biztosan győzött a rosszul összeállított román „11” ellen. — Gain csődött mondott

Bucurestből jelentik: Napos időben, 35.000 néző előtt, Popovics jugoszláv játékvezető (eredetileg Capdeville francia játékvezetőnek kellett volna a mérkőzést vezetnie, de lemondott) sipjére így áll fel a két ország válogatottja:

Németország: Raftl — Appel, Schmaus — Wagner, Mock, Skoumal — Biallas, Schön, Stroh, Hahnemann, Pesser.

Románia: David — Sfera, Albu — Vintilla, Gain, Demetrovici — Orza, Ploesteanu, Barátky, Bodoia, Dobay.

A németek játszanak nappal hátban és szél ellen az első félidőben. Az első negyedórában a románok ériási iramot diktálnak, de egyrészt a balszerencse, másrészt a német védelem megakadályozza a gólszerzést. A 19. percben Hahnemann passzát Gain ellufoltja, Schön tisztán kapja a labdát és lövése védhetetlen. 1:0. A 22. percben Bodoia 20 méterről a kapufát találja el s a viszapattanó labdát Orza az üres kapu mellé rugja. Változtatás a játék a félidő végéig.

Fordulás után a németek a „bécsi iskolát” (lajos adogatás, egyből) játszik, a románok erősen viszesnek. A 4. percben Schön lajos, 16 m-es szabadrugását David a kapuba ejti. 2:0. A 16. percben Pesser beadását Biallas középre iveli s Albu ebből öngólt vét. 3:0. Állandó német támadások után a 30. percben a román fedezetsor jamarad, Schön remek lövése a kapufáról Pesser elé pattan, aki nagy nyugalommal helyezi a kapuba a labdát. 4:0. A 35. percben szép Barátky—Orza összjáték után utóbbi megszerzi a becsületgólt. 4:1.

Az eredmény tulzott. A románok különösen a mérkőzés elején nagyon sokat voltak támadásban és egy kis szerencsével akár több gólt is rughattak volna.

A német csapat legjobbjai: Schmaus, Wegner, Mock, Skoumal, Schön, Hahnemann. A románok közül Demetrovics, Bodoia és Sfera érdemel dicséretet.

Popovics gyenge játékvezetést mutatott be.

Románia B)—Bulgária B) 4:1 (1:1)

Ruscincből jelentik: A román B) válogatott labdarúgó csapat értékes győzelmet aratott a bolgár második garnitúra felett. Mindvégig löbbet támadtak a románok és a győzelmet megérdemelték. Góllövők: Bogdan (2), Praszler és Moldoveanu, illetve Manó. A románok legjobbjai: Reiter, Wetzler II., Barbulescu és Feraru.

A Hungaria győzött a magyar rangadón

Hungaria—Ferencváros 3:0 (1:0)

Budapestről jelentik: Vasárnap játszották le az örök rangadót, amely a Hungaria biztos győzelmével végződött. A kék-fehérek nagyon megérdemelték vezető helyüket a bajnokságban. A többi találkozó az esélyesek győzelmét hozta. —

Eredmények:
Hungaria—Ferencváros 3:0 (1:0). A Fradi csatársora gólképtelen. Lázár nem tudta pótolni Toldit, a Hungaria jól kezelte a labdát és kitűnően védekezett. Góllövők: Müller (2) és Kisuczki.

Phöbus—Budafok 2:1 (1:1).

Bocskai—SSE 8:0 (6:0).

Újpest—Szolnok 3:0 (1:0).

Szeged—Zugló 2:0 (1:0).

Vereséget szenvedett a NAC

A B) ligában érdekes fordulót bonyolítottak le. Meglepetést keltett a NAC veresége Craiovan. A többi mérkőzéseken általában a hazai csapat győzött. Eredmények:

Nyugati csoport

Craiova: Crain Jovan—NAC 3:1 (0:1), Geczó Isti a vezető gólt, de szünet után visszaesik a NAC és a hazai együttes győz Jeszenszky, Szabó és Walter góljaival.

Lugos: Vulturii—Rovine Grivita 2:0 (0:0).

Nagyszében: Jiul—Soimii 9:2 (4:1).

Lupény: Mînerul—Unirea MV 3:0 (0:0).

Északi csoport:

Kolozsvár: Universitatea—Victoria 1:0 (1:0).

Nagyvárad: Törekvés—Sodronyipar 3:1 (0:1).

Nagyszében: Mures—HTV 6:1 (4:0).

Nagybánya: Monopol—Tricolor 2:2 (2:1).

Biztosan győzött a Törekvés. Góllövők: Bonác és Pop (2) illetve Szaniszló.

Szatmár: Olimpia—Crisana 1:1 (1:0).

Déli csoport

Bucuresti: Unirea Tricolor—Macabi 3:2 (3:0).

Torda—ACFR 6:2 (4:0).

Braila: Franco Romana—Mociornita 4:1 (1:0).

Ploesti: Prahova—DUIG 4:2 (2:0).

Kerületi bajnokságért

Nagyvárad: Vasas—Kolping 8:0 (5:0), Vestul

Törekvés (Szalonta) 2:0 (1:0), Csenedörök—Kini-

zsi 3:1 (1:0).

Kolozsvár: CFR—Echo 3:2 (1:0), KAC—Haggi-

bor 8:0 (5:0).

Arad: Hakoah—Unirea 1:1 (0:1). — AAC—

Egyetértés 1:0 (1:0).

Barátságos mérkőzések:

Resica: AMTE—RMTE 3:0 (2:0). UDR—

TMAC 3:2 (2:1).

Temesvár-Belgrád 3:1 (1:1)

Temesvárról jelentik: Nagy érdeklődés mellett játszották le a városközi találkozót az Electrica pályán Jania vezetése mellett.

Temesvár: Eichler — Bürger, Kohl — Gal, Kotormányi, Jánossy — Bindea, Tóth, Marek Schwartz, Malita.

Belgrád: Puchar — Stoikovics, Dubac — Manola, Csabrics, Gyokits — Trnatics, Vallarevics, Marianovics, Petrovics, Sarics.

Pompásan játszott a temesvári válogatott és biztosan nyert. Főleg Bindea és Bürger jelöltek (kár volt kihagyni őket a válogatottból. Szerk.), de Tóth és Schwartz is kitűnően játszott. Góllövők: Bindea (2) és Dubac (öngól), illetve Kohl (öngól).

TURISZTIK

S. T. Vulturii Sasok Turista Egyesülete folyó évi október hó 15-én (szombaton) este a Református Otthon dísztermében zártkörű, táncestélyel egybekötött tura-szezon záró ünnepélyt rendez. Ez alkalommal vetített képes előadás keretében lesz bemutatva az egyesület elnöke Erdélyi Ferenc által levezetett és megírt idej 15 napos turája is. Ezenkívül a Sasok turistái egy turista-tábor foglalkoztatásának bemutatója. Utána tánc következik. Az ünnepély érdekében 150 tagu rendező garda fáradozik. Az ünnepély tiszta jövedelmét a Sasok által építendő turista menedékház javára fogják fordítani.

Kéménytűz a nagyvárad Szent Vince-intézetben

Nagyvárad. Saját tud. Szombat este 11 óra tájban a nagyvárad Szent Vince-intézet egyik terméi fölött kéménytűz támadt. A lappangó parázslást az intézet egyik alkalmazottja vette észre, s még mielőtt a kéménytűz nagyobb lángokba csaphatott volna ki, a lakók és a szomszédok elfojtották, majd a gyorsan odaérkező hivatásos tűzoltók teljesen megállították a tűz továbbterjedését. A szerzetes nővérek ebédlő terme padlásán túl nem is hatolt a veszedelem, s az intézet növendékei által lakott épületrész még az ijedség izalmától is megkímélődött.

A Szent Vince-intézet vezetősége nyilatkozott küldött hozzánk, s ebben tiltakozik a tűzesettel kapcsolatban megjelent túlzott híresztelések miatt. A nagyvárad „Estilap” közlése szerint a kivonult tűzoltóknak „emberfeletti önfeláldozással kellett küzdeni az égig nyúló lángokkal”. A valóság az, hogy a tűz a tető alatt égett s a lángok az utcáról nem is voltak láthatók. Valót-

lan az említett lapnak az az állítása is, hogy a tetőzet „irtózatos robajjal” beszakadt, mert mindössze egy másfélméter átmérőjű padlásrészt szakadt be az intézet kisebb ebédlője felett. Különösképp valótlan pedig az, hogy a bentlakó gyermekeket nagy erőfeszítéssel kellett volna megmenteni, mert az intézet növendékei az épület egész más részében alusznak s így az éjszaka folyamán nem is érezték a tűzesetről. Az intézet vezetősége mindezeket megállapítva kijelenti, hogy a valótlan híresztelés következtében előállhat esetleges károkkért, kártérítési igényt formál az Estilap ellen.

A tűzeset miatt szenvedett kárt egyelőre nem sikerült pontosan megállapítani, az intézet vezetősége azonban ügyvéli, hogy az nem sokkal haladja meg a 30 ezer leit, de ha ennél több is lenne semmiesetre sem negyedmillió, mint arról a tűzesettel kapcsolatos híradások beszámolnak.

Arcáhiadetek

Adás-vétel

szavanként 3 lei

Egy

jó állapotban lévő fekete téli és egy átmeneti női kabát, valamint férfi fekete zakó, mellénytel eladó. Nagyvárad, Str. Principele Mihai 14, udvari lakás. Érdeklődni délután 2 és 4 óra között.

Eladó

két hold szőlő felszereléssel, vincellérakással és borházzal. Értekezni Nagyvárad, Str. Pasteur 59. szám.

1 liter

ízling bor 8 lei Jó Lajos fűszer üzletében, Nagyvárad, Take János-utca 24. szám.

Diadó

egy új diada ebédlő 14 ezer leiert. Értekezni Nagyvárad, Petru Rareș-utca 6. a.

Utépítő vállalat

keres kőszállításra tehérgépkocsikat Szilágy megye (Salaj) területére. Szállítási távolságok 10—20 km. Armeg-állapítás köbméter és kilométer szerint. — Ajánlatokat Gavrilescu mérnökhöz (Szilágy-somlyó, Str. Iuliu Măniu 3. Telefon 44.) kell beadni.

Lakás

szavanként 3 lei

Négyszobás

modern tiszta lakás november 1-re kiadó. Nagyvárad, Bratianu-utca 27. szám.

Négyszobás

emeleti komfortos utcai lakás kiadó. Calea Dobrobitilor 18. szám. — Három szobás utcai földszintes modern lakás kiadó. Str. Aurel Vlaicu 49. sz. — Használható butorok eladók. Értekezni Calea Dobrobitilor 18. emelet.

Két szobás

komfortos lakás november 1-re kiadó. — Nagyvárad, Regele Ferdinand 49., illetve Str. Parinteale Danila 7.

Két szobás

teljes komfortos lakás november 1-re kiadó. Nagyvárad, Str. Simion Stefan 11.

Kiadó

tucati butorozott szoba november 1-re. Nagyvárad, Str. Andrei Muresan 3. szám.

4 szobás,

földszintes, modern lakás november 1-re kiadó. Nagyvárad, Bulev. Regele Ferdinand 41.

Különbérlet

szoba irodának vagy raktárnak alkalmas kiadó. Értekezni: Nagyvárad, Bul. Regele Ferdinand 18. Gyümölcs üzletben.

Egyszobás

konyhás lakás október 1-re kiadó. Ugyanott butorozott szoba kiadó. Nagyvárad, M'hail Sorbul 7. szám

Modern

magánház, 2 szobás, eladó. Nagyvárad, Str. N. Balcescu 23-a.

Különféle

szavanként 3 lei

Egy-két

egyetemi hallgató a Szociális Testvéreknél teljes ellátást kaphat. Érdeklődéseket Kolozsvár, Str. Grigorescu 35.

Cserép és palaedő

munkálatokat jutányos áron készít, vidéken is. Burzik Sándor cserépező mester, Nagyvárad, Str. Ingusta 1.

Elveszett

szavanként 1 lei

Elveszett

Bobi névre hallgató fehér vágottfarkú szájkasszórú pincsi kutya. Megtaláló jutalmat kap Nagyvárad, Parcul Stefan cel Mare 17. Pécsi.

Allást nyec

szavanként 2 lei

Lapelárusítók

utcai árusításra, MAGAS SZAZALEKKAL, azonnal felvételnek. Jelentkezések a kiadóban

LEGUJABB

Nemzetközi kongresszusra gyültek össze Bucurestibe a volt szövetségesek frontarcosai

Az ünnepélyes megnyitó ülésen a békéhez való ragaszkodásról és a népek közötti összhangról szóoltak

Bucuresti. Saját tud. Vasárnap kezdődött meg Bucurestiben a volt szövetségesek frontarcosainak nemzetközi kongresszusa, amelyre Románián kívül Franciaország, Anglia, Belgium, Portugália, Lengyelország, Amerikai Egyesült Államok, stb. küldték el frontarcos-egyesületeik képviselőit, Csehszlovákia kiküldöttjeit az eseményekre való tekintettel, nem jöttek el.

A kongresszus ünnepélyes istentisztelettel kezdődött, majd pedig a résztvevők bevonultak a képviselőház üléstermébe. Mint első felszólaló, Fred Abbott angol ezredes sajnálatát fejezte ki a Frontarcos-egyesület elnökének Gorecki lengyel tábornoknak a távolléte miatt, majd pedig kegyelettel emlékezett meg Mária királyné emlékiról.

A kongresszus elnöke, Victor Cadere, királyi helytartó, elfoglalván az elnöki széket, a nemzetközi szövetség román szekciója elnökének, dr. Hamat-nak adott szót, aki üdvözölte a megjelenteket, majd pedig Victor Cadere a következőket mondotta:

— Lehetséges, hogy ezidei kongresszusunk kevésbé ünnepélyes, de bizonyára sokkal maginditóbb, mint máskor volt, mert a mai légkörben

egyesíti mindazokat a volt harcospárt, akik nem tudják elfelejteni a háboru ezenvedéseit. E rendkívül nehéz órában a Frontarcos Szövetség megőrzi mély ragaszkodását a békéhez, az emberiségnek e legfőbb javához és a népek bölcsességébe vetett hittel innen, az én szavaimmal felhívást intézek hozzájuk, hogy ne sajnáljanak sem időt, sem fáradságot, sem semmiféle erőfeszítést annak a veszélynek az elhárítására, amely ránk zudulhat.

Felolvasták Gorecki lengyel tábornok üzenetét, amely többek között ezeket a szavakat tartalmazza:

A Frontarcosok Szövetsége nem azért léte sül, hogy bárkivel szemben is befolyást gyakoroljon, vagy hogy szembehelyezkedjék egy tényleges helyzettel, hanem, hogy kölcsönös megértést teremtsen és teljes harmóniát valósítson meg. Ez marad továbbra is a Frontarcos Szövetség munkaterülete.

A kongresszus román szónokai hódolattal emlékeztek meg II. Károly királyról, akinek érdemeit az idegen szónokok emlékedett szavakkal, meleg őszinteséggel méltatták.

A német kormány közzétette a csehszlovákiai helyzet rendezésre vonatkozó emlékiratát

Német és cseh megszállás alá veszik a kiürítendő és a népszavazásos területeket. — Kiürítés október e sejeig, népszavazás november 25-ikéig. — Átköltözések optálás alapján az új határokra

Berlinből jelenti a Német Távírti Iroda: A cseh kormányhoz intézett német emlékirat, amelyet Chamberlain juttatott el Prágába és amelyre a cseh kormány vasárnap délután küldte el válaszáat Londonba — rámutat arra, hogy a helyzet a szudéta-német vidékeken teljesen tarthatatlan és az európai béke veszélyévé vált, tehát a szudéta-német vidéknek a cseh kormány által elismert átengedésének minden kétsédelem nélkül meg kell történnie.

Az emlékirathoz mellékelt térképen megjelölt vörös rész mutatja az átengedő területet, a zöld szín pedig azokat, amelyekben a népszavazást kell rendezni. A mellékelt térképen megjelölt német területet a német csapatok megszállják, tekintet nélkül arra, hogy népszavazás során a terület egyik vagy másik részén a cseh többség mutatkozik. Másrészt a kritikus terület cseh csapatoktól van megszállva, tekintet nélkül arra, hogy e területen nagy német nyelvű zsigetek vannak. Követeli a memorandum az egész cseh őrség, vámőrség, határőrség és sajtó visszavonását a kiürített területet mostani állapotában kell átadni. A német kormány egyetért azzal, hogy a részletek és a kiürítés módjainak megbeszélésére a cseh kormánynak, vagy a cseh hadseregnek felhatalmazott képviselője a német főparancsnoksághoz menjen.

A cseh kormány elbocsátja a véderő és rendőrség minden szudéta-német tagját és szabadon helyezi a politikai vétségeikért letartóztatott összes német származású foglyot. A német kormány hozzájárul ahhoz, hogy a közelebről kijelölendő területen november 25-ig népszavazást tartanak.

Az új határkiigazítást német-cseh, vagy nemzetközi bizottság hajtja végre és a népszavazás is nemzetközi ellenőrzés alatt történik. Szavazásra jogosultak mindazok, akik 1918. október

28-ikán a kérdéses területen laktak, vagy ezideig ott születtek. Az, hogy a lakosság Németország-hoz, vagy Csehszlovákiához akar-e tartozni, egyszerű többség alapján állapítandó meg. A szavazáskor a közelebről megjelölendő területen mindkét részről visszavonják a katonaságot. Az emlékirat a további kérdések elintézésére német-cseh bizottság létesítését javasolja. A kijelölt terület átadásának az ott lévő berendezések szétrombolása nélkül kell megtörténnie.

AZ ANGOL-FRANCIA TERV ELVILEG EGYEZIK A NÉMET JAVASLATTAL.

Londonból jelenti: A Reuter és a Press Association közli a német emlékirattal kapcsolatban az angol-francia tervet, mely elrendeli a népszavazás nélküli átadását azoknak a területeknek, ahol 50 százaléknál több a német lakosság. A lakosság kieserelése optálási jog gyakorlásával történik. Ha a cseh kormány ezt a tervet elfogadja, joga van a jövőre nézve biztosítékokat követelni. A brit kormány kijelentette készségét, hogy Csehszlovákia új határainak e nemzetközi garancijában minden nem provokált támadás ellen részt vegyen.

Londonból jelenti: Jól értesült körök rámutatnak arra, hogy alaptalanok mindazok a hírek, amelyek a német emlékiratra átnyújtott cseh válasz tartalmáról szólnak. A csehek elutasító válaszával szóló híreket egyelőre fenntartással kell fogadni.

ROOSEVELT ELNÖK BÉKÉTAVIRATA HITLERHEZ, BENESHEZ, DALADIERHEZ ÉS CHAMBERLAINHEZ.

Washingtonból jelenti: Roosevelt elnök ötszáz szavas, drámai hangú békeszózatot küldött Hitlerhez és Beneshez és Hull útján hasonló üzenetet küldött Daladiernek és Chamberlainnek.

— Az Egyesült Államokban élő 130 millió nép — szól a békeszózat — és az egész emberiség nevében a legkomolyabban kérem Önöket, hogy ne szakítsák meg a tárgyalásokat, amelyek a vitás kérdések békés, méltányos és építő jellegű elintézését célozzák.

Emlékezteti ezután Roosevelt Benest és Hitler, hogy amíg a tárgyalások folynak, át lehet hidalni az ellentéteket, de a tárgyalások megszakadásával elmúlna a józan ész szava és a erőszak jutna uralomra, amely sohasem teremtett még olyan megoldást, mely az emberiség érdekeit szolgálja. Roosevelt ezután megrendítő színekkel eszteli a háború borzalmas következményeit, amelyek valószínűleg végleg elpusztítanák a társadalom eddigi rendjét. Az amerikai nép kénytelen szembenézni azzal a ténnyel, hogy bizonyos mértékig egyetlen nemzet sem menekülhet meg az általános világhatasztrófa következményeitől. Az elnök emlékezteti a nemzeteket arra, hogy annakidején aláírták a Briand-Kellog egyezményt és döntőbíráskodási szerződéseket is kötöttek. Az Egyesült Államok politikája — ugymond — mindig a nemzetközi viták békés uton való elintézésére irányult. Nincs olyan súlyos probléma, amelyet ne lehetne inkább a józan ész, mint az erőszak útján megoldani.

Washingtoni hivatalos körök hangoztatják, hogy a helyzet nyilván nagyon komoly, ha Roosevelt úgy értezte: nem várhat többé és kötelessége megtenni ezt a békeszózatot.

FRANCIA VELEMÉNY A MEGOLDÁSI TERVEK KÖZÜTTI ELLENTÉTRŐL ÉS A BEKE IRÁNTI VÉGSO REMÉNYSÉGRŐL — AGGDÓ VÁRAKOZÁS HITLER HÉTFO BESZÉDÉRE

Párizsból jelenti: Francia részről elfogadhatatlannak minősítik az új német követeléseket, hangoztatva, hogy az első francia-angol terv az angolmennyek végso határát jelentette. A lapok nagy része megállapítja, hogy az új német követelés és a francia-angol terv között olyan mély szakadék tátong, amelyet nem is lehet áthidalni. Párizs és London nem javasolhatják Prágának a német terv elfogadását. Mindamellett a sajtó még bizik a békés meg egyezés létrejöttében és azt reméli, hogy az angol és francia kormány erélyes magatartása meggyőzőleg készíteti Németországot, mely mar is minden lényeges pontra nézve teljes elégtételt kapott. A francia közvélemény nagy várakozással tekint Hitler hétfő esti beszéde elé és némi aggodalommal teszi fel a kérdést, hogy Hitler a cseh mozgósításra, a francia és angol katonai intézkedésekre nem fog-e a maga részéről is katonai rendszabályokkal felelni.

A Petit Parisien szerint az összehékelés esélye igen csekély és Párizs meg London kénytelen számolni azokkal a félelmetes következményekkel, amelyeket a békekísérletek meghiúsulása vonhat maga után.

A Matin szerint vasárnap London közelében a francia és angol légi vezérkar között fontos tárgyalások folytak. A Humanité szerint Litvinov a Népszövetség Tanácsának összehívását fogja javasolni, mert nézete szerint a Tanácsnak vizsgálat tárgyává kell tennie a cseh kérdést.

DE VALERA IR MINISZTERELNÖK AZ ALTA LANOS BEKEKONFERENCIA ÖSSZEHÍVÁSÁT SÜRGETI

Gentből jelenti: De Valera ir miniszterelnök a Népszövetség közgyűlésének elnöke kijelentette, itt a legfőbb ideje annak, hogy általános, nagyszabású békekonzferenciát tartanak, vagy legalábbis konferenciáznak az érdekelt legfőbb hatalmak. Meg kell alakítani az európai nemzetek szövetségét, amely hatékonyabb lenne az eddiginél és amely egyelőre csak Európára terjedne ki, később azonban az egész világra. Semmi sem súlyosabb, mintha Európa világnézetek szerint táborokra oszlik.

ÉJJEL EGY ÓRAKOR ÉRT VÉGET AZ ANGOL ÉS FRANCIA KORMÁNYFÉRFIAK EGYÜTTES TANÁCSKOZÁSA

Londonból jelenti: Az angol kormány harmadik tanácskozása vasárnap éjjel egy órakor ért véget. Ezután Daladier és Bonnet Chamberlainnel és Halifaxal tárgyalt. A francia-angol tárgyalásokat hétfőn délelőtt 10 órakor folytatták. Daladier kijelentette, hogy a legteljesebb mértékben meg van elégedve a most folyó tárgyalásokkal.

Londonból jelenti a M. T. I.: Gamelin tábornok, a francia vezérkar főnöke hétfőn reggel repülőgépen Londonba utazott.

ANGLIA NEM AJÁNLOTTA A CSEH MOZGOSÍTÁST

Berlinből jelenti a Német Távírti Iroda: A berlini angol nagykövét vasárnap közölte a német külügyi hivattal, hogy a cseh mozgósítás ajánlása nem indult ki angol részről.

Készült a Szent László nyomdában Rt. körforgógépén Oradea, Str. Regele Carol II. No. 8.